

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXIX MAY - GEGUŽĖS 12, 1994 Nr. 19

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo biblioteka

Lietuvos laukų Madona

Dail. Domicelė Tarabildienė

MINISTRO GYLIO APSILANKYMAS NEW YORKE

Balandžio 28 dieną Lietuvos užsienio reikalų ministras Povilas Gylys iš buvusio Amerikos prezidento Ričardo Nixono laidotuvių Californijoje atvyko į New Yorką. Newarko oro uoste jį ir kartu su juo laidotuvių dalyvavusį Lietuvos ambasadorių Washingtonė dr. Alfonsą Eidintą pasitiko Lietuvos nuolatinis atstovas Jungtinėms Tautoms ambasadorius Anicetas Simutis, Lietuvos generalinis konsulas New Yorke Leonas Kučinskas ir Lietuvos nuolatinės misijos patarėjas Algimantas Gureckas.

Vakare ministras Gylys atidarė Lietuvos nuolatinės misijos Jungtinėms Tautoms ir Lietuvos generalinio konsulato New Yorke naujas patalpas, įrengtas daugiaukščiame pastate miesto centre, prie Penktosios Ave.

ir 37-tosios gatvės (420 Fifth Ave.). Ta proga Generalinio konsulato surengtame priėmime dalyvavo Latvijos ir Estijos ambasadoriai Jungtinėms Tautoms, kai kurių valstybių konsulai, New Yorko lietuvių pagrindinių organizacijų bei institucijų vadovai.

Kitą dieną, balandžio 29, ministras Gylys aplankė Jungtinių Tautų taikos palaikymo įstaigas, kurių vadovai jam patiekė pranešimus apie Jungtinių Tautų taikos palaikymo apmokymo programas ir taikos palaikymui skirtas rezervines pajėgas. Jie visi išreiškė didelį pasitenkinimą dėl numatyto Baltijos, valstybių taikos palaikymo bataliono.

Po to ministras Gylys aplankė Jungtinių Tautų Generalinį sekretorių Boutros Boutros-Ghali. Savo

pasakyme ministras Gylys apžvelgė politinę, dalinai ir ekonominę bei socialinę padėtį Lietuvoje ir jos santykius su kaimyniniais kraštais. Jis su pasitenkinimu bei dėkingumu prisiminė, kad tarptautinė bendruomenė daug prisidėjo, kad sutartu laiku iš Lietuvos buvo išvesta svetimieji kariuomenė. Tačiau išreiškė susirūpinimą kad užsitiese jos atitraukimas iš Latvijos ir Estijos. Ministras papasakojo Generaliniam sekretoriui apie vis stiprėjantį Baltijos valstybių bendradarbiavimą, painformavo apie prieš kelias dienas pasirašytą Lietuvos-Lenkijos draugiškumo sutartį ir beveik sutartą sienų sutartį su Gudija.

Generalinis sekretorius painformavo, kad, lankydamasis Maskvoje ir Minske pajuto susijaudinimą dėl mažumų ir išreiškė viltį, kad Lietuva, kuri šį klausimą sėkmingai išsprendė, padės jį išspręsti ir kitoms broliškoms Baltijos valstybėms.

Ministras Gylys nurodė kad šis klausimas keliamas ne tik mažumų apsaugos, bet ir politiniais tikslais ir kad jis iš tikro daugiau liečia pilietybės negu mažumų teisių problemas. Rusų padėtis Baltijos kraštuose negali būti taip jau bloga, nes jie iš tų kraštų nesikrausto. Jie bėga iš Centrinės Azijos bei Kaukazo, bet Rusija ir tarptautinė bendruomenė mažai tuo rūpinasi.

Generalinis sekretorius pokalbį pradėjo ir baigė išreišdamas padėką už Baltijos valstybių taikos palaikymo bataliono organizavimą.

Ministro Gylis garbei ambasadorius Simutis Jungtinių Tautų rūmuose surengė pietus, kuriuose dalyvavo 17 valstybių diplomatų, jų tarpe Didžiosios Britanijos, Vokietijos ir Rusijos Federacijos ambasadoriai.

Penktadienio vakare ministras Gylys išskrido atgal į Vilnių.

LR Misijos JT inf.

LIETUVAI SKIRTŲ PAVEIKSLŲ PARODA

Okupacinei kariuomenei palikus Lietuvą, Čiurlionio Galerijos Direktoriatas nutarė išsiųsti Lietuvai skirtus, galerijoje saugomus Meno Kūrinių Fondo paveikslus. Taryba taip pat pasisakė, kad prieš išvežant reikia paveikslus parodyti visuomenei. Tuo tikslu š.m. gegužės 20 d. 7:00 p.p. bus atidaryta dail. Miko Šileikio pomirtinė paroda, 4038 Archer Ave. Chicagoje. Jo palikime Lietuvai yra kelios dešimtys portretų ir figūrinių kompozicijų, virš šimto aliejinių gamtovaizdžių ir apie 200 akvarelių. Parodos metu bus pristatyta dail. Šileikio monografija ir parduvinėjami jo likusieji paveikslai. Pajamos už paveikslus ir monografiją padidins M. Šileikio įsteigtą Premijų Fondą, lietuvių dailininkų kūrybai skatinti. Paroda bus uždaryta gegužės 29 d.

Girdėta iš Vilniaus

• **ALGIRDO BRAZAUSKO VIZITAS Į VATIKANĄ ĮVYKS, TIKRIAUSIAI, RUDENS VIDURYJE.** Respublikos Prezidento spaudos tarnyba praejusį savaitgalį pranešė, jog gegužės 22-24 dienomis Algirdas Brazauskas lankysis su oficialiu vizitu Vatikane ir Italijos Respublikoje. Jį pakvietė Šventasis Tėvas ir Italijos Prezidentas.

Tačiau ryšium su Popiežių ištikusiu nelaimingu atsitikimu, vizitas sutartu laiku neįvyks. Prieš Algirdo Brazausko kelionę į Romą planuotas Estijos Prezidento analogiškas vizitas nukeltas į rugsėjo mėnesį. Manoma, kad Algirdas Brazauskas Vatikane lankysis spalį.

• **BALTIJOS VALSTYBĖS LAIKOSI VIENINGOS POLITIKOS RUSIJOS ATŽVILGIU.** Baltijos valstybių politijoje Rusijos atžvilgiu esminių nesutarimų nėra, pasakė Algirdas Brazauskas interviu Lietuvos televizijai ir ELTAI. Iš esmės vykdoma suderinta ir vieninga politika.

Baltijos valstybių santykiai su Rusija, šalia kitų klausimų, aptarti Lietuvos, Latvijos ir Estijos Prezidentų susitikime gegužės 3 dieną Jūrmalos kurorte netoli Rygos. Susitikimas įvyko Latvijos Prezidento Gunčio Ulmanio iniciatyva.

Latvijos valstybės vadovas informavo apie praėjusią savaitę Maskvoje pasirašytus Latvijos ir Rusijos susitarimus, tarp jų ir dėl kariuomenės išvedimo iki šių metų rugpjūčio pabaigos. Panašius susitarimus, išskyrus pastarąjį, mes pasirašėme su Rusija pernai lapkričio mėnesį, priminė Algirdas Brazauskas. Susitikime akcentuota būtinybė siekti, kad pasirašyti susitarimai būtų vykdomi. Praktika rodo, kad jų nuostatos įgyvendinamos ne taip greitai, kaip mes to norėtume.

Į klausimą, ar pagyvėjo Lietuvos ir Rusijos dialogas abiem šalims rūpimais klausimais po pasikeitimo laiškais su Borisu Jelcinu, Algirdas Brazauskas atsakė, kad netrukus vėl prasidės derybininkų susitikimai. Į Lietuvą jau pakviesti Rusijos ekspertai, bus toliau tariamasi Rusijos karinio bei kitokio tranzito per Lietuvos teritoriją klausimais. Aš esu įsitikinęs, jog neišsprendžiamų problemų tarp mūsų šalių nėra, pabrėžė Prezidentas ir tikiu, kad, esant geriems norams, abiem pusėms priimtinių susitarimų galima pasiekti.

Algirdas Brazauskas sakė, kad jis, reikalui esant, pasiruošęs iškilusias problemas aptarti betarpiškai su Borisu Jelcinu, apie tai užsiminęs ir paskutiniajame laiške jam. Tačiau artimiausiu metu toks susitikimas nenumatytas.

• **RUDENĮ LIETUVOJE, GALIMAS DALYKAS, BUS SURENGTI DU REFERENDUMAI.** Lietuvių Tautininkų sąjunga pradėjo realizuoti pernai rugsėjo mėnesį dešiniųjų partijų iškeltą idėją skelbti referendumą dėl pirmalaikių Seimų rinkimų. Sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona pranešė, kad įregistruota 16 žmonių iniciatyvinė grupė parašams dėl referendumo paskelbimo rinkti. Joje taip pat yra Demokratų partijos bei kai kurių visuomeninių organizacijų atstovai, tarp jų keturi Seimo nariai.

Pasak Rimanto Smetonos, referendumas dėl pirmalaikių Seimo rinkimų galėtų įvykti šiemet spalį arba lapkritį kartu su Tėvynės Sąjungos (Lietuvos Konservatoriai) siūlomu referendumu priimti konstitucinį įstatymą dėl neteisėto privatizavimo, nuvertintų indėlių ir akcijų bei teisėtvarkos pažeidimų. Parašai pastarajam referendumui surengti pradėti rinkti balandžio 21 dieną. Jo nuomone, geriausia, jeigu abu referendumai vyktų tą pačią dieną, kai bus renkamos savivaldybių tarybos. O Seimo rinkimus, sakė Rimantas Smetona, galima būtų surengti kitų metų vasario arba kovo mėnesį.

Iniciatyvinei grupei priklausantis Seimo narys, demokratų partijos atstovas Juozapas Tartilas pareiškė, kad pirmalaikiai Seimo rinkimai yra paskutinė reali galimybė sustabdyti žmonių nuskurdinimą, prie kurio atvedė valdančioji Demokratinė darbo partija. Jos valdymo krizė artėja prie paskutinės ribos, kurią peržengus ekonominės reformos būtų galutinai sukompromituotos, o nepriklausomos valstybės kūrimas ilgam sustabdytas. Tokiomis aplinkybėmis Seimo darbas darosi beprasmiškas, pabrėžė jis.

Pirmalaikių Seimo rinkimų iniciatoriai tikisi, kad juos palaikys Tėvynės Sąjunga bei krikščionių Demokratų partija, kurios, pradžioje pritarusios šiai idėjai, vėliau jos lyg ir atsisakė. Iniciatyvinės grupės narių, sakė prelegentai, nebaušina tai, jog sociologinės apklausos liudija apie daugelio žmonių nepitarimą pirmalaikiams Seimo rinkimams.

Referendumui surengti reikia 300 tūkstančių rinkimų teisę turinčių piliečių parašų. Tokiu atveju Seimas privalo jį paskelbti. Referendumą Seimas gali paskelbti ir savo iniciatyva, tačiau tam reikia ne mažiau pusės jo narių balsų. Dauguma Seime priklauso Demokratinei darbo partijai.

Apžvalgininkų nuomone, reikalingas parašų skaičius per Referendumo įstatyme numatytą dviejų mėnesių laikotarpį bus surinktas. Parašai pradėti rinkti gegužės 3 dieną.

• **BEVEIK NĖRA ABEJONIŲ, KAD SEIMAS RATIFIKUOS LIETUVOS IR LENKIJOS SUTARTĮ.** Šią savaitę, tikriausiai penktadienį, Prezidentas Algirdas Brazauskas pasirašys dekretą, teikiantį Seimui ratifikuoti Lietuvos ir Lenkijos tarpvalstybinę sutartį. Ją abiejų valstybių Prezidentai pasirašė Vilniuje balandžio 26 dieną.

Ne visa Afrika dainuoja ir šoka

Afriekiečių Nacionalinis Kongresas, Pietų Afrikos juodųjų laisvinimo organizacija, laimėjo pirmuosius P. Afrikos visų rasių demokratinius rinkimus. Ši organizacija įsteigta 1912 m. sausio 8 d., kada dabartinis jos vadas Nelson Mandela (dabar jau 75 metų amžiaus) dar nebuvo gimęs. Pietų Afrikos valstybė įžengė į naują erą. Juodųjų kovoje dalyvavo, galima sakyti, visas pasaulis, vienaip ar kitaip prisidėdamas, siekiant pakeisti nenormalią sistemą, kurioje 16 nuošimčių baltųjų valstybės gyventojų primetė savo valią visiems 42 milijonams piliečių, kurių 70 nuoš. juodi, dar 8 nuoš. maišytos rasės "spalvotųjų", indų, pakistaniečių, arabų kilmės.

Baltiesiems pradėjus pasitraukti iš kolonijų Afrikoje, daug kur kilo kovos naujose valstybėse. Paskutinės žinios iš Burundi ir Rwandos praneša apie tūkstančius žmonių lavonų, pūvančių miestuose ir kaimuose. Girdime apie šimtus tūkstančių žmonių, bėgančių iš savo valstybių ir kaimynines šalis, nes kilęs genčių karas tarp hutu ir tutsi. Kolonialinės valstybės, sukurdamos naujas valstybes, sienas išvedė pagal geografines kalnų, upių ar ežerų ribas, nepaisydamos visai, kas kur gyvena, kuria kalba kalba ar kokių tradicijų laikosi. Toks kolonistų palikimas jau sukėlė karus daugelyje Afrikos valstybių. Kovos dar vyksta: Angoloje, Sudane, Somalijoje, Mozambike, Ugandoj, Zimbabvėj, Čade ir kt.

Seimo pirmininko Česlovo Juršėno nuomone, sutartis turėtų būti ratifikuota vėliausiai birželio pradžioje. Jai iš esmės pritaria visų politinių partijų lyderiai bei Seimo frakcijų vadovai.

Socialdemokratų partijos pirmininko pavaduotojas Seimo narys Vytenis Andriukaitis ją vertina kaip didelę geopolitinę pergalę. Pirmą kartą valstybinių santykių istorijoje užfiksuota nuostata dėl dabartinių teritorijų su sostinėmis Vilniumi ir Varšuva vientisumo pranoksta kitų tarpusavio problemų svarbą, pareiškė jis.

Krikščionių demokratų partijos vicepirmininko, buvusio užsienio reikalų ministro Algirdo Saudargo nuomone, sutartis neturėtų sudaryti neigiamų teisinių pasekmių Lietuvai, nors krikščionys demokratai ir apgailestauja jog Lenkija nepasinaudojo proga garbingai aptarti 1920 metais įvykdytą Vilniaus ir jo krašto okupaciją bei aneksiją. Opozicijos lyderis Vytautas Landsbergis sakė, jog šis dokumentas yra darbo kurį "Sąjūdis" pradėjo dar prieš Nepriklausomybės atstatymą, vaisius.

• **NUTEISTI JEDINSTVININKAI, TALKININKAVĘ OKUPANTAMS SAUSIO ĮVYKIŲ VILNIUJE METU.** Aukščiausiojo teismo baudžiamųjų bylų kolegija nuteisė laisvės atėmimu šešis "Jedinstvos" lyderius, kurie dalyvavo 1991 metų sausio įvykiuose, kada SSKP organizacijos Lietuvoje vadovai, padėdami sovietų kariuomenės ir KGB užgrobė Vilniaus televizijos bokštą bei televizijos ir radijo rūmus ir mėgino nuversti teisėtą Lietuvos Respublikos valdžią. Kai kurie teisiamieji vėliau puldindjo Lietuvos pasienio punktus, terorizavo gyventojus.

ELTA (B.B.)

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

Kyla klausimas, ar neprasidės juodųjų tarpusavio kovos Pietų Afrikoj, kur tūkstančiai jau žuvo vien dėl zulų genties specialių teisių reikalavimų. Pietų Afrikos teritorijoje yra 19 svarbesnių genčių, kurias nelengva sujungti į vieną valstybę. Kalbama, kad svarbiausia politinė organizacija – Afriekiečių Nacionalinis Kongresas yra valdomas Xhosas genties. Jai priklauso ne tik Mandela, išrinktas valstybės prezidentu, bet ir keturi svarbiausi centro komiteto nariai. Tarp svarbesnių genčių minimos: tswanas, mate-bele, zulus, sotho, shagaan ir t.t.. Pripažįstama, kad kraštą valdę baltieji skatino ir kurstė juodųjų nesutariumus ir skirtumus.

Baltųjų gyventojų politinės grupės neramiai laukia, kas bus? Kas pasikeis gyventojų daugumos išsirinktos valdžios tvarkomoje valstybėje. Daug baltųjų pranašavo, kad dabar P. Afriką valdys "juodi komunistai". Tiesa, iš 50 ANC rinkimuose iškeltų kandidatų 16 yra atvirai komunistai, su vadovu Joe Slovo. Nemažai komunistuojančių pateko į naują parlamentą iš darbininkų unijų kandidatų sąrašo. Pats Nelson Mandela dar 1955 m. savo kalboje Pretorijos teisme pabrėžė, jog jo vadovaujama organizacija nėra komunistinių pažiūrų, o abiejų tų grupių bendravimas esąs atsitiktinis, siekias panaikinti rasių atskyrimą. Komunistai buvo vienintelė politinė grupė,

kuri mus pripažino žmonėmis, kalbėjo Mandela. Jie buvo pasirengę su mumis kartu valgyti, su mumis kalbėti, gyventi ir kartu dirbti, aiškino Mandela, pabrėžęs, kad savo jaunystėje jis buvęs marksistas, tačiau nusivylęs tuo, kad komunizmas laikė Vakarų parlamentariškas sistemas nedemokratinėmis ir reakcinėmis, o jis esąs susižavėjęs ir labai gerbiąs britų parlamentą ir JAV Kongresą, ypač JAV valstybinių galių paskirstymą. Nežiūrint jo kalbų, Mandela ir toliau dažnai kilnoja kumštį. Tokius simbolius, kaip ir raudonas vėliavas, dar ir dabar mėgsta viso pasaulio komunistai, ką parodė ir gegužės 1-mosios paradai, matyti televizijoje.

Pietų Afrikos žemė kalnuota, apie 60 nuoš. gyventojų gyvena miestuose ir miesteliuose, ariamos žemės tik 12 nuoš., tačiau šalis labai turtinga įvairiais mineralais, aukso ir deimantų kasyklomis. Bendroji produkcija siekia (1992 m.) 104 bil. dol.

Pirmieji kolonistai buvo olandų kilmės. Vėliau nuo jūros pakraščiu, kurių yra 2,700 mylių, olandus išstūmė britai. 1899-1902 m. vyko burų karas. Rasinis atskyrimas, vadinamas apartheidas, buvo įvestas 1948 m. Valdžia sugalvojo ir įsteigė atskiroms gentims atskiras "tėvynes", pavadintas "bantustanais". Šios naujosios sukėlė daug protestų, riaušių, streikų ir sukilimų, pralieta daug kraujo, kol 1983 m. buvo paskelbta naujoji konstitucija, kiek pagerinus "spalvotųjų" teises.

Labai didelę reikšmę pakeitimams P. Afrikoje įgyvendinti turėjo tarptautinės ekonominės sankcijos. JAV iš Pietų Afrikos dar 1985 m. importavo įvairių pramonės gaminių, geležies, plieno, brangiųjų metalų, brangakmenių, maisto už 2.18 bil. dol. JAV senatas nutarė sustabdyti prekybą su P. Afrika po ilgų ir kraštų debatų, tačiau prezidentas Reaganas vetavo sankcijų įstatymą. Senatas 1986 m. spalio 2 d. tą prezidento veto atmetė 78-21 balsais. Buvo uždraustas oro susisiekimas su P. Afrika, uždrausta pirkti auksinius P. Afrikos pinigus – monetas Krugerrands, ginklus, uždrausta importuoti cukrų, kitus žemės ūkio produktus. Leista įvežti tik strateginiai svarbius metalus: platiną, paladiją. Daug Amerikos (Nukelta į 5 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavardė, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

RUSIJA TEBĖRA LABAI PAVOJINGA

Juozas Žygas

Ji tebėra ne tik pavojinga, bet tas pavojus dar nuolat didėja. Yra labai pavojinga ant ugniakalnio krašto ne tik sėdėti, bet dar savo tarpe ginčytis ir pavojaus nematyti. Dabartinė Lietuvos padėtis yra žymiai blogesnė, negu buvo prieš antąją karą. Tuomet tebuvo tik du nedraugiški kaimynai, o dabar jų net trejetas yra. Nereikia guostis ir pasitikėti įvairiomis sutartimis, nes reikia žinoti, kad jos visos yra ant popieriaus rašytos. Su Rusija, o paskui ir su Sovietų sąjunga, buvo taikos ir draugiškumo sutartys pasirašytos, ir kas iš viso to išėjo?

Prieš praėjusį karą, Baltijos valstybės jautėsi pusėtinai saugiai, kadangi nei Vokietija, nei Sovietų sąjunga nebuvo leidusi viena kitai, jas okupuoti. Dvi didžiosios valstybės, viena – kitą prižiūrėjo. Buvo jėgų balansas, tad ir mažosios valstybės buvo, palyginti saugios. O dabar to balanso nebėra! Didelė klaida būtų, jeigu būtų daug vilčių į Jungtines Tautas sudėta. Bosnija yra labai geras pavyzdys, kiek jomis galima pasitikėti. Ne tik nesugeba jos apginti, bet dar draudžia jai pačiai apsiginkluoti. Tai tokia tėra iš jų nauda! Dabar tenka gandai girdėti, kad ateityje gal ir Rusija bus į NATO priimta. Organizacija, kuri buvo sukurta Europą nuo jos ginti, dabar jau žada ją apsikabinti. Iš-eitų, kad laputė būtų pakviesta vištė ir viščiukas prižiūrėti.

Ta "perestroika" visą Vakarų strategiją ir logiką sumaišė. Nors Rusijos strateginės raketos, greičiausiai, dar tebėra į Amerikos miestus, o taktinės į Vakarų Europą nukreiptos, Vakarų politikams taip širdys apsaldo, kad Maskvai serenadas dainuoja. Ne tik dainuoja, bet ir dovanas duoda. Visos

didžiosios ir ne taip didelės valstybės, viena kitai per galvas lipa, kad tik Rusijai išiteiktų. Todėl Rusija, nors ir abi rankas atkišusi, tačiau pasitūrinčią vaizduoja. Nors Vakarai prieš tą "Blogo imperiją" kovojo, tačiau labai nusigando, kuomet pradėjo ji byrėti. Tad, kad ji visai nesubyrėtų, įvairiais būdais ją rėmė. Visokerio-pa parama buvo siunčiama, kad tik iš kojų neišvirstų.

Nors Rusijai visko stin-ga, tačiau ji savo karinį po-tencialą išlaikė. Kurį laiką, kol vyko vidaus kova ir persitvarkymas, ji buvo iš poli-tinės arenos pasitraukusi. Tačiau ne ilgam. Dabar ji reikalauja, kad su ja būtų skaitomasi, kaip su didžiąja valstybe. Kovo mėn. 18 d. "Lietuvos aide" buvo įdo-mus straipsnis. "Ar Rusija dar gali nušluoti JAV nuo žemės paviršiaus? Tai klausimų klausimas, į kurį atsakymas žinomas: taip. Tad ko vakar į Maskvą atvyko JAV gynybos sekretorius? Jis ieško atsakymo į klausimą, ar ši grėsmė po šaltojo karo pabaigos sumažėjo ar padidėjo. Pasaulio taika vis dar priklauso nuo JAV ir Rusijos santykių, rašo TASS. Tai ne tik Rusijos nuomonė, bet ir tiesa. JAV gynybos šefas buvo nusiteikęs karin-gai. Pasak jo, pasibaigus šaltajam karui, nepaisant abiejų valstybių bendradar-biavimo, JAV turi būti bud-rios, nes Rusijos karinė ga-lia su niekuo nepalyginama. Rusija vėl nori turėti įtakos sferų. Jos politikai kartkar-tėmis pakalba apie savo kai-mynes, kaip apie savo vi-da-us problemą. Vis stiprėja Rusijos ekonominis ir net karinis spaudimas visoms buvusioms Sovietų sąjun-gos respublikoms, taip pat ir Baltijos šalims". Čia daviau tik santrauką to rašinio. Iš jos galima matyti, kad pa-vojus tebėra tikrai rimtas. Tad reikia ir rimčiau žiūrėti.

GYVOJI TAUTOS ATMINTIS

(Reportažas is IV-jo Lietuvos Politinių kalinių
sąjungos suvažiavimo)

Jau ketvirtą kartą buvu-sių Lietuvos politinių kali-nių ir partizanų atstovai ren-kasi į sostinę Vilnių aptarti ir įvertinti Sąjungos narių ir vadovybės veiklą, naujai beatsikuriančios valstybės ekonominę ir politinę padė-tį, nubrėžti atities veikimo gaires. Lietuvos Politinių kalinių sąjunga yra nepri-klausoma, savarankiška visuomeninė politinė orga-nizacija, telkianti buvusius okupacijų metu Lietuvos politinius kalinius ar neka-lėjusius partizanus, Lietu-vos piliečius. Sąjungos veikla nukreipta Lietuvos nepriklausomybei, istorinei tiesai, teisingumui, demo-kratijai atstatyti ir įtvirtinti, savo narių teisėms ir inte-resams ginti, nepažeidžiant Lietuvos Konstitucijos.

LPKS, įkurta 1990 m., yra viena iš aktyviausių, ki-tų visuomeninių ir politinių organizacijų tarpe, skaitlin-gumu (2.5 tūkstančiai narių) užimanti penktąją vietą.

Š.m. balandžio 23 -24 d. Sąjungos skyrių atstovai (apie du šimtai delegatų) su-sirinkę Vilniuje, Žirmūnų VII vidurinėje mokykloje, apžvelgė po III-ojo suvažia-vimo (įvyko 1993.IV) nu-veiktus darbus, aptarė at-naujintus nuostatus ir pro-gramą, išklausė Sąjungos pirmininko Antano Stasiš-kio ir kitų vadovų ataskai-tas, įvertinę Vyrtausybės vykdomą politiką ir refor-mas, priėmė atitinkamas rezoliucijas, numatė tolimes-nio veikimo gaires, išsirin-ko naują 30 narių Tarybą. Suvažiavimą, prasidėjusį monsinjoro A. Svarinsko sukalbėta malda ir Vilniaus politinių kalinių ir tremtinių choro trumpu koncertu, sveikino daugelio dešiniųjų partijų ir visuomeninių or-ganizacijų vadovai ar atsto-vai. Gražią kalbą pasakė Lietuvos Bažnyčios igalio-tas atstovas, buvęs politinis kalinys monsinjoras Pranas Račiūnas.

Nepaisant karštų diskusi-jų ir kai kurių nuomonių skirtumo dėl pasiskelbimo politine partija, o ne organi-zacija, daugelis iš ši reikalą pasižiūrėjo blaiviai ir nutarė nedauginti ir taip gausiai pridrygusių partijų skaičiaus, nesiskaldyti ir likti ta pačia visuomeninė-politine sąjun-ga, nevaržant savo narių, norinčių stoti į kitas dešinė pakraipos partijas. Mat, prisilaikydama Nepriklau-somos Lietuvos Respubli-kos valstybės tęstinumo idė-

jos, o taip pat atsižvelgdama į valdančios partijos genezę, vis dar neįvertintą jos nusikalstamą veiklą lietuvių tautos ir kiekvieno jos nario – rezistentų ar rezistencijai prijautusio atžvilgiu, Sąjun-ga lieka nesutaikomoje mor-alinėje opozicijoje LDDP valdančiajai partijai.

Aukštai buvo įvertinta pasiaukojanti Genocido Centro archyvų tyrinėtojų, Sąjungos narių veikla, kurie per trumpą laiką paskelbė daug medžiagos spaudoje, suruošė net keletą resovietizacijos ir Genocido tyrimo mokslinių konferencijų, ku-rios savo turiniu ir svarba prilygsta planuojamo su-rengti Vilniuje II Niurnber-go teismo, preliudijai. Lie-tuva aukų skaičiumi ir pa-sauliui negirdėtais genocido vykdytojų metodais prilygs-ta labiausiai nukentėjusioms nuo bolševizmo šalims ir turi moralinę teisę apie tai skelbti visam pasauliui, šauktis tarptautinių teisin-gumo institucijų pagalbos, kad būtų iš Rusijos grąžinti visi išgąbenti KGB ir kiti archyvai, kompensuota pa-daryta materialinė ir morali-nė žala, bet kurioj šaly besi-slapstą Genocido vykdyto-jai išduoti Lietuvai ir pa-traukiami teismo atsakomy-bėn. Šiais klausimais suva-žiavimas priėmė atitinka-mas rezoliucijas.

Suvažiavime pasiūlyta steigti visuomeninį genoci-

do vykdytojų išaiškinimo ir patraukimo atsakomybėn centrą, nes šio darbo, 1992 m. priimto Genocido įstaty-mo, dabartinė valdžia visiškai nevykdo – iki šiol nenu-teistas ir neperduotas teis-mui nei vienas nusikaltėlis. Į talką ketinamą kviesti tei-sininkus, šauktis užsienio lietuvių paramos.

Daug dėmesio buvo skirta dėl pasiruošimo artė-jantiems savivaldybių rin-kimams, pasisakyta už vie-ningą dešiniųjų partijų koa-liciją, pritarta idėjai anks-čiau įstatymais numatyto termino suruošti rinkimus į Seimą.

Suvažiavimas pritarrė siūlymui pakviesti kitas or-ganizacijas surengti visuoti-nį Lietuvos rezistentų – par-tizanų, jų rėmėjų, politinių kalinių ir tremtinių suvažia-vimą. Vieningai pritarta nuomonei, kad žmonės ko-voje už Lietuvos Nepriklau-somybę turi pasisakyti dėl dabartinių Lietuvos valsty-bės problemų.

Suvažiavimas priėmė rezoliuciją įpareigojančią Są-jungos tarybą siekti glau-daus bendradarbiavimo ir veiksmų derinimo su broliš-ka Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, o taip pat pasiūlyta apsvastyti šių sąjungų susivienijimo gali-mybes.

Po įtempto dviejų dienų darbo – septynių posėdžių, suvažiavimo delegatai su-giedoję Valstybinį Lietuvos himną, išsiskirstė į Respublikos miestus ir rajonus tęsti pradėtų darbų, vykdamą jau-nystėje duotą priesaiką: "Ati-duok, ką privalai, Tėvynei!"

Eugenijus Ignatavičius
Vilnius, 1994 04 25

Paminklas trimis nukankintiems kunigams 1941 m. Buda-vonės miškelyje (Vilkaviškio raj.)
L. Kulbienės nuotr.

Aktualijos

APIE KNYGŲ LEIDYBĄ

(Neapsižiūrėjimas, apsileidimas ar apgaulė?)

Antanas Dundzila

"Karas yra per svarbus dalykas, kad jo vedimą būtų galima patikėti generolams", yra daug kartų girdėtas teiginys. Susipažinus su pasirodžiusiu "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" pirmuoju tomu, darosi akivaizdu, kad tą pačią formulę reikėjo taikyti ir istorikams: "Istorija yra per svarbus dalykas, kad ją būtų galima patikėti tik istorikams", ypač sovietinės mokyklos ar mentaliteto istorikams! Čia, ko gero, neapsižiūrėjo, apsileido ar buvo tiesiog apgauta (nežinūrint redaktoriaus G. Rudžio IV-6 d. "Drauge" paskelbtos priesaikos) Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) vadovybė.

Reikia pasakyti, kad mums iš viso nesiseka mūsų visuomeninės leidybinės veiklos užmojuose, ypač su istorijomis. (Privati iniciatyva čia daug geriau, efektingiau pasireiškia.) Štai, dešimtmetį ar ilgiau buvo svarstoma, kalbama ir rašoma apie išeivijos kolektyvo ruošiamą Lietuvos istoriją, kuri niekada nepasirodė ir, reikia manyti, nebepasirodys. Apie 1987 m. JAV LB-ės Krašto valdyba buvo pasinešusi ruošti, jei neklystu, Lietuvos okupacijų ar okupacijos istoriją, net sutarties būdu knygos autorius buvo užangažuotas; vėliau gi, jau kitos Krašto valdybos, sutartis buvo nutraukta. Dar vėliau išeivijos ištekliais imtasi Lietuvoje perspausdinti 300,000 egz. tiražu A. Šapokos "Lietuvos istoriją". Tas projektas įvykdytas, tačiau net ten į vieną laidą (tiksliai nežinau, kiek egzempliorių) įsisuko, kaip kokia žarnų kirmėlė, sovietinis įvadas... Na, o dabar turime ilgai lauktą, paskutinę istorijos generolų laimėjimą, kuriame skaitome apie

medaus ir pieno upes "iškeldinamoms" "banditų" šeimoms ir t.t. ir t.t.

Šis paskutinis, kontraversijoje gimęs dokumentų rinkinys apima 1941 ir 1945-1952 m. vykdytus okupanto trėmimus. Tai apie 440 puslapių Lietuvos Istorijos instituto (LII) pastangomis ir PLB rūpesčiu bei ištekliais paruošta knyga. Ji pirmoji iš numatytų viso net 16 tomų. Neskaitant PLB-ės pirmininko Br. Nainio ir atsakingo redaktoriaus G. Rudžio įvadinių straipsnelių, jokių bendresnių, skelbiamą medžiagą liečiančių komentarų, analizės, išvadų nėra. Čia glūdi pati didžioji, potenciali leidinio žala: naivus, padėties nežinantis skaitytojas, skelbiamus dokumentus ims "už gryną pinigą"; o įsitikinęs (ar suvedžiotas) okupacinio režimo apologetas sakys "Vot, žūrėkitie, (ir "Vot" ir "žūrėkitie" sąmoningai taip parašiau, juos kietu tarimu, garsiai perskaitykite) valdžia taip turėjo elgtis, valdžia buvo humaniška, patys gyventojai trėmimų prašė...". Panašus pavojus paskutiniu metu buvo labai aiškiai pademonstruotas, kai 1993 m. skaitėme apie 1941 m. Sukilimo "klaidos sakralizavimą" arba ieškomas pronačinių tendencijų sėklas anti-bolševikinėje rezistencijoje.

Bendrai paėmus, šis leidinys galėjo sekti kitų, panašių leidinių pėdomis. Apie 1970 m. Lietuvoje okupantas leido "Dokumentai kaltina" knygų seriją, kurioje redaktoriai labai aiškiai savo norimas tezes išdėstydavo. Išeivija 1980 m. išleido kapitalinį 670 psl. Tomo Remeikio veikalą "Opposition to Soviet Rule in Lithuania 1945-1980". T. Remeikio knyga pasirodė

su 170 psl. apimties studijiniu įvadu ir po jo sekusiais dokumentais. Tokio bruožo ypač pasigendama dabartiniame PLB/LII leidinyje.

Suprantant dabartinio leidinio galimą žalą mūsų interesams, leidinys vietomis yra savotiškai įdomus. Čia teigsiu, kad kai kurie miniatiūriniai duomenys įneša šviesos partizaninių kovų istorijai. Iš jų, pavyzdžiui, konkrečiai sužinome, kad kaip tik trėmimų metu žuvo kai kurie partizanų vadai. Tačiau bendrai leidinį reikia skaityti kaip kokią pornografiją – naktį, po antklode, kišenine lempute pasišviečiant. Taip tuose dokumentuose randi sovietinės psichologijos pėdsakus ir beveik komiškai skambančius, besikartojančius, besikartojančius (šiais laikais tai popierio gadinimas!) labai panašius pranešimus, pilnus to sovietinio "pareigos" jausmo. Juk negalima nesistebėti skaitant apie "viršūnėms" parašytus raportus, kai juose, šalia esminio reikalo, pripučiama bereikšmių, šalutinių "arabų" – lygtie pareigūnai neturėtų ką geriau veikti tik tokius niekus rašyti bei skaityti. Tokie "dokumentai" tik nuobodokai patvirtina, koks buvo anų, kraštą valdžiusių, muzikiškas mentalitetas. Jie terorizavo, niekino ir trėmė Lietuvą ir, kaip net dabar mums dar bandoma smegenis plauti, tokiu būdu "gelbėjo" kraštą...

Kur tai skaičiau, kad ketinama leisti šio tomo (ar gal visos serijos?) anglišką ir net rusišką (o kodėl rusišką?) vertimą. Tai būtų stulbinanti nesąmonė, paikas išteklų eikvojimas. Jei jau ką nors šia tema leisti svetimomis kalbomis, tai leisti kovų ir kančių istoriją, kuri būtų panaši į Lietuviių Enciklopedijos XV-jį tomą, kuriame tematiškai – kartoju, "tematiškai" – būtų sudėta norima tema. Tiesa, yra nuomonių, kad kovų ir kan-

ALTO informacija

UŽUOJAUTOS TELEGRAMA

R. NIXONO ŠEIMAI

1994 m. balandžio 27 d. savo gimtajame miestelyje, prie savo memorialinės bibliotekos buvo palaidotas buvęs Amerikos prezidentas Richard Nixon. Jo mirties dieną, balandžio 23-ąją, prezidento Nixono šeima ALTO vardu buvo pasiųsta tokio turinio telegrama:

"Su dideliu gailesčiu Amerikos Lietuvių Taryba

KERSTENO KOMITETO VEIKLA PRISIMENANT

Šiomet sueina 40 metų nuo ALTO suorganizuotojo Kersteno komiteto darbo. 1953 m. ALTO pastangomis buvo įsteigtas Jungtinių Amerikos Valstijų Kongreso komitetas tirti Pabaltijo valstybių prijungimą prie Tarybų Sąjungos. Tuomet bolševikų nusikaltimams demaskuoti buvo surinkta dokumentacija iš 1,706 Amerikoje ir Europoje gyvenusių liudininkų. Tuo metu ALTAS buvo įsteigęs specialią įstaigą, kurioje buvo paruošiami liudininkų dokumentai. Toje įstaigoje dirbo teisininkai Jonas Talalas, Jonas Rimašauskas ir dokumentų vertėjas į anglų kalbą Vytautas Bildušas.

Viso buvo paruošta, į anglų kalbą išversta ir Jungtinių Amerikos Valstijų Kongreso komitetui atiduota 755 puslapiai liudininkų parodymų ir 444 puslapiai dokumentacijos.

Tuometinis Lietuvos generalinis konsulas New Yorke Jonas Budrys atliko didelį darbą atspausdina-

liūdi dėl mirties didžio amerikiečio – Richard Nixono, kuris atvėrė duris taikai pasaulyje.

Mes reiškiamo Jums giliausią užuojautą ir mūsų maldos yra su Jumis."

Šią telegramą pasirašė ALTO pirmininkas Grožvydas Lazauskas ir jo pavaduotojas Casimir Oksas.

mas 1941 m. birželio mėn. į Sibiro tremtį deportuotų 18,580-ties lietuvių sąrašą, pažymėdamas jų gyvenamas vietas ir kitus duomenis. Šis 18,580 asmenų sąrašas buvo tikslus, detalus, tačiau nepilnas; reikia atsiminti, kad jis buvo sudarytas New Yorke tuo metu, kada Lietuva buvo okupuota sovietų. Tačiau ALTO pastangomis šis sąrašas buvo prijungtas prie Kongreso komiteto protokolų.

Kersteno komiteto darbo rezultatas buvo 1954 m. Amerikos valdžios atspausdinta 678 puslapių knyga apie Pabaltijo valstybių klastingą inkorporavimą į TSRS ir apie tragiškus tos niekšiskos klastos padarinius – masinius areštus, žudymus ir deportacijas į Sibirą.

Taigi, ALTO pastangomis visi šie faktai buvo sudokumentuoti Amerikos valdžios institucijose ir paskelbti laisvojo pasaulio dėmesiui.

čių istorijos iš vis dar dabar nereikia, nes istorijos negalima gerai parašyti be ilgesnės laiko perspektyvos (Dr. V. Bieliauskas IV-19 "Drauge"). Su tokiu teigimu irgi nesutinku. Čia siūlau bent pavartyti apie Sąjūdį A. Senno 1990 m. išleistą knygą "Lithuania Awakening" ir jau minėtą A. Šapokos 1936 m. pasirodžiusį veikalą, kuriame minimos net 1932 m. datos.

Leidinyje pasigedau kokio nors dabartinio Lietuvos valdžios žymūno įvadėlio. Juk tai pirmasis didelio užsimojimo serijos tomas! Ar nemanote, kad būtų labai tikėt, kad jame savo sveikinius ir linkėjimus būtų parašęs, pvz., Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas? Jei ne A. Brazauskas, tai gal nors Ministras pirmininkas, gal Seimo pirmininkas? Jie visi dalyvauja, fotografuojasi žydų holokausto minėjimo iškilmėse, o čia juk jų pačių tautos kovų ir kančių reikalas klojamas juodu ant balto... Argi PLB-ė jų nepakvietė tokiai

išskirtinai privilegijai? Gal kvietė, bet jie nesutiko? Vienaip ar kitaip vistiek sakysiu, kad ypač šiam tomui Lietuvos Prezidento žodis šalia PLB-ės pirmininko parašyto įvado būtų ypač tikęs...

Matant, kad po šio tomo fiasco kovų ir kančių istorijos reikalas bus atydziau perkratytas, būtų gerai išleidejų sužinoti visos tos serijos, visą 16 tomų apimtį. Ar tai bus sovietų okupacija ar ir vokiečių? O kaip su lenkų Vilniaus krašto okupacijos reikalu? Argi Vilniaus krašto skriaudas iki 1939 m. ir Armijos Krajovos siautėjimą Lietuvoje nerikiuosime į istoriją? Vilniaus krašto okupacija irgi yra Lietuvos kančių istorijos dalis!

Dabar gi bendroji išvada būtų tokia: kovų ir kančių istorija dar nepasibaigė. O gaila, nes būtų tikrai gera nuo tokio leidinio kovų ir ypač kančių bent šiek tiek atsikvėpti ir susikaupti kitiems reikalams.

(1994-IV-25)

Anglų klb. pamoka APPLE kursuose pernai Marijampolėje. Kursantai šiais metais nekantriai laukia APPLE Kaune, Vilniuje, Klaipėdoje, Panevėžyje, Kaišiadoryse, Marijampolėje.

L. Kulbienės nuotr.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENEI

Turiu daug informacijos apie Lietuvį išeivių JAV spaudoje pasirodžiusias bendro Pasaulio Lietuvų Bendruomenės ir Lietuvos Istorijos Instituto leidinio "Lietuvos gyventojų trėmimai 1941, 1945-1952m. Dokumentų rinkinys" (Vilnius, 1994) recenzijas ir atsiliepimus. Daug jų spausdinama "Drauge". Dalį iškarpu man prisiuntė ir pagrindines recenzentų pastabas iš esmės žinau.

Iš karto reikia pasakyti, kad apmaudu dėl kritikos neatlaikančių leidinio parengimo spragų. Bene svarbiausias leidinio trūkumas – tai archeografinis dokumentų paruošimas.

Šia tematika šis leidinys, pagal dabar turimą žodinę informaciją, yra pirmasis toks leidinys Pabaltijyje. Dalis dokumentų buvo gauta per didelį vargą. Ir iš viso tokia nusikalstama sovietinės imperijos medžiaga dar nėra publikuota, nes kažkieno iniciatyva vis dar su didžiausiu uolumu tebeieškoma kokio nors nacių nusikaltėlio, užmirštant, kad antihitlerinės koalicijos sudėtyje buvo nuožmi žmonių naikavimo valstybė – Sovietų sąjunga. Kažkodėl buvusios antihitlerinės koalicijos narių nusikaltimai nelaikomi nusikaltimais, nors jie adekvatūs hitleriniams nusikaltimams. Todėl prašyte prašosi platus įvadinis straipsnis apie dokumentų sudarymo ypatybes, apie juose naudojamų terminų, sąvokų, net atskirų dokumentų tikrąją prasmę ir vertę.

Dar apmaudžiau, kad kraupios čekistinės – komunistinės lietuvių politinio vertinimo sąvokos bei terminai atsidūrė dokumentų anotacijose. Tai negalima pavadinti nepatyrimo klaidomis. Tai tiesiog dokumentų publikavimo archeografinių reikalavimų nesilaikymas. Kitas klausimas – tai dokumentų atrinkimas. Dėl jo gali būti įvairiausių nuomonių. Patys sudarytojai juos parinko ir, žinoma, negalvojo, kad tai paskutinis dokumentų šia tema rinkinys. Ir dar dešimtmečius teks juos rinkti ne vien Lietuvoje, bet ir Rusijoje (Maskvoje, Sibire, Vorkutoje ir kt.). Jau po rinkinio parengimo sudarytojai rado naujų dokumentų, kurie ne mažiau vertingi už tame tome paskelbtuosius.

Numatytoji leisti 16 toimų "Lietuvos kovų ir kančių istorija" dar papildys trėmimo dokumentų fondą.

Visų su trėmimi susijusių dokumentų vistiek nepaskelbsime, todėl reikalinga jų atranka ir turi būti skelbiami patys charakteringiausi ir informatyviausi. Bet toks atrinkimas įmanomas tik turint įvairiuose archyvuose esančių tos rūšies dokumentų bent minimalų registrą. Tai didelis ateities darbas.

Paskubėtas minėtos serijos pirmasis tomas turi iš to išplaukiančių trūkumų ir subjektyvumo momentų. Visa tai turėjo būti leidinio komentaruose. Klaidas taisysime ir dirbsime toliau, nes jei mes nedirbsime čia, Lietuvoje, niekas už mus nepadarys. O jei dar suremsime pečius su veiklia išeivija, turėsime ir tinkamus rezultatus.

Atskirai norėtusi sustoti ties priekaištais, kurie recenzijose adresuojami paties dokumentams, jų turiniui ir jų vertei. Kai kas vertina juos, kaip kagebistų pakištas klastotes, uždegančias trėmties kraupumą, žiaurumą ir jos genocidinį pobūdį.

Mes visi žinome sovietinę imperiją, kaip blogio imperiją, tačiau, matyt, nevisiems aišku, kad tai buvo dviveidė imperija: ištisai buvo viena rašoma spaudoje, kitaip daroma ar buvo gyvenime. Tikėtis, kad čekistų ar komunistų ataskaitose matysis tremiamųjų sielvartas, ašaros, visą gyvenimą žmonių kurtos ateities sugriovimas, turto ir namų, kuriuos dar ir dabar ne visi atgavę, netekimas, šaltis ir kančios barakuose, kur miegant prie narų prišaldavo plaukai, alkis, skurdas, nuolatinis čekistų priminimas, kad jūs čia supūsit, atimant bet kokią viltį sugrįžti į Lietuvą, – būtų tik neįgyvendinamas naivuolio noras. Čekistų tai nejaudino, jie dirba savo įprastą žmonių – "klasinių priešų" naikavimo darbą. Kai kam iš recenzentų dokumentuose parodytas (bet nenufilmuotas) trėmimo vaizdas atrodo per daug humaniškas. Tiems, kas patys tai pajuto, galėtų paklausti, kaip recenzentas jaustųsi, jei prie jo namo ar buto ateitų ginkluoti žmonės, paimtų ir nusineštų vien namo duris. Kiekvienam tremiamajam atimdavo ne vien duris, bet viską, ką jis buvo per savo gyvenimą sukaupęs savo vaikams ar savo senatvės užtikrinimui.

Ką reiškia prieš prarastą Tėvynę, prieš gimtų namų šilumą čekistų leidimas

gelio trėmtinių prisiminimų knygų mes gerai žinome, koks ten buvo pienas ir medicinos personalas. Ir tokio pobūdžio dokumentai – tai dar viena kraupi sovietinės imperijos dviveidiškumo grimasa.

Nereikia tikėtis, kad iš karto gali būti išspręstos genocido pasekmių problemos. Lietuvų tautos demografiniai nuostoliai apima ne vien trėmtinius šeimomis, bet ir politinius kalinius, kurie taip pat ešelonais buvo vežami – tremiami iš Lietuvos į pačią Rusiją ar jos pajungtų tautų žemes. Institute yra ruošiamas daktarinis darbas apie Lietuvos gyventojų trėmimus ir kai jis bus baigtas, bus žengtas vienas žingsnis priekin. Tačiau, kaip istorikas tyrinėtojas, nedrįsčiau sakyti, kad jau po to niekas nebegalės to darbo rezultatų patikslinti.

Reikia manyti, kad dokumentų rinkinys neturėtų patikti čekistams ir komunistams. Geresnės kaltinamosios medžiagos "proto, valios ir sąžinės" partijai, kaip ji save vadindavo, ir nereikia. Komunistai buvo pagrindinis savanoriškas aktyvas ir čekistų pagelbininkas, tremiant Lietuvos gyventojus. Kraupu ir koktu skaityti jų išdaviškas ataskaitas apie genocidinių operacijų įvykdymą. Jis be sąžinės graužimo už įstatymo ribų stūmė senokus, vaikus, kūdikius, nėsčias moteris. Išleidę verkiančius ešelonus, jie, pagaliau, net nerado reikalo susidomėti, kokioje būklėje atsidūrė pasmerktieji kūdikiai, ligoniai, nekalbant jau apie suaugusius. Istorija jau niekada neužmirš šias partijos kraupų nusikaltimų. Šis dokumentų rinkinys turėtų nepatikti ir sovietinės imperijos garbintojams ar norintiems ją prikelti iš kapo.

Pasaulio Lietuvų Bendruomenės sumanyta leisti "Lietuvos kovų ir kančių istorija" yra nenuginčijamai reikalinga ne tik mūsų aukų pagerbimui, bet ir nusikaltimo prieš žmonių išaiškinimui. Šiai serijai teikiama PLB parama turėtų būti susieta su Lietuvos represijų tyrimo centro rengiamu trėmtinių ir okupacijos metu nužudytų asmenų sąrašu, kurio pirmas tomas – "Lietuvos gyventojų genocidas" (Vilnius, 1992) – jau išėjo. Vidaus reikalų ministerija išleido "1941-1952 metų Lietuvos trėmtiniai. Pirmą knygą" (Vilnius, 1993), kurioje skelbiamas genocido aukų vardynas – ištremtųjų pagal rajonus bei nužudytųjų sąrašas. Šitai bendromis jėgom, laikui bėgant, ir pa-

JAV IR KANADOS LIETUVIŲ BENDRUOMENIŲ KRAŠTŲ VALDYBŲ PAREIŠKIMAS SPAUDAI "LIETUVOS KOVŲ IR KANČIŲ ISTORIJS" REIKALU

JAV Lietuvų Bendruomenės ir Kanados Lietuvų Bendruomenės kraštų valdybos savo pasitarime, įvykusiame Southfield, Michigan 1994 m. balandžio 30 ir gegužės 1 dienomis, pripažino šitokią istorijos reikalingumą, tačiau reiškia susirūpinimą dėl jau išleisto "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" pirmojo tomo. Atsižvelgdamos į visuomenės pasipiktinimą dėl pirmojo tomo dokumentų atrankos bei paaiškinimų trū-

kumo, sudarantių klaidingą trėmtinių vaizdą, siūlo Pasaulio Lietuvų Bendruomenės valdybai sustabdyti veikalo pirmojo tomo platinimą ir naujų tomų bei priedų išleidimą, kol nebus sudaryta veikalo priežiūros komisija. KLB ir JAV LB kraštų valdybos yra pasiruošusios padėti tokios komisijos sudaryme.

JAV IR Kanados

*Lietuvių Bendruomenių
kraštų valdybos*

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

biznio bendrovių uždare savo skyrius Pietų Afrikoje, jų tarpe General Electric ir Coca Cola. Įdomu, kad Pietų Afrikos profesinės juodųjų sąjungos pritarė įmonių uždarymui, nors juodieji darbininkai neteko daug darbų. Suomijos transporto darbo unijos nariai 1986 m. atsisakė iškrauti P. Afrikos siuntimus į Suomiją vaisius, kol bus varžomos juodųjų laisvės ir teisės.

Ryšium su pasikeitimais P. Afrikoje pasaulio spauda svarsto, kas bus toliau. Ar toliau tęsis nesutarimai tarp genčių ir tautų. Ar pasikartos Afrikoje įvykiai Balkanuose, buvusioje Jugoslavijoje, kur taikingai gyvenusios tautos ėmė viena kitos neapkęsti. Nurodoma, kad panašiai jau buvo Afrikos Ganos valstybėje, iš kurios bandė atsiskirti Biafra. Nigerijoje nerimauja jorubos ir ašanti tautelės, jau pareikalauta daug aukų. Įvykiai Burundi ir Rwandoje parodė, kad Jungtinės Tautos neturi pakankamai lėšų ir kareivių palaikyti taiką, nauji neramumai gresia Zaire kur premjeras ir prezidentas kiekvienas turi savo vyriausybę. Niekas nežino, kuri politinė partija seime turi daugumą. Kruviniausios kovos vyksta Centrinėje

sieksim užsibrėžtą tikslą.

Taisant pirmojo tomo trūkumus, yra numatyta išleisti platų, bent 2-3 autorių lankų E. Grunskio ir G. Rudžio paruoštą tame tome tilpusių dokumentų komentarą. Reikia eiti į priekį, atidžiai stebint tą kelią, kuriuo einame. Panika šiuo atveju tikrai ne mums bus naudinga.

1994 04 26

*Hbl. dr. Antanas Tyla
Lietuvos istorijos
instituto direktorius*

Afrikoj. Liberijoje, kur viena po kitos keitės kariškių valdžios, sostinėje, prezidento rūmuose įvyko valdžios pasikeitimas. Pilietinį karą laimėjęs generolas, pasisodino prieš save nugalėtą pulkininką prie valgomo stalo. Generolo adjutantai nuplovė pulkininko ausis ir abu kariškiai užkandžiavo. Pulkininkas, kad ir nenoromis, valgė vieną savo ausį, o laimėtojas – kitą.

Užsienio reporteriai, suvažiuavę į Pietų Afriką šių laisvų rinkimų proga, rašo, kad kai kurie balsuotojai ne tik niekada nebuvo balsavę savo gyvenime, bet daug buvo tokių, kurie niekad nebuvo matę pieštuko, kurie buvo naudojami kryžiams už balsuojamą politiką pažymėti.

Rwandoje per sieną į Tanzaniją jau perbėgo ketvirtis milijono žmonių. Pati Tanzanija sunkiai verčiasi, nežinia ar tarptautinės organizacijos suspės atvežti pakankamai maisto. Tūkstančiai jau dabar badauja, miršta. Bijoma įvairių epidemijų, ypač tarp vaikų. Miestų gyventojai planingai žudomi.

Spontaniškas džiaugsmas Pietų Afrikos juodųjų tarpe, jų dainos ir šokiai nustelbia aimanų ir dejonų kitose Afrikos žemyno šalyse ir tai aptemdo Pietų Afrikos laisvės ir lygybės laimėjimus.

* JAV vyriausybė pažadėjo Pakistanui parduoti eskadrilę F-16 karo lėktuvų, jei Pakistanas sustabdytų savo branduolinių ginklų programą.

* Buvęs prez. Ronald Reagan pakenkė kandidatui į Senatą Oliver North'ui, kuris prieš kiek laiko paskelbęs apie Reaganą klaidinančias žinias.

GIESME PAVASARĮ PASITINKANT

Vytautas Matulionis

Šiuo metu, kada užsienio lietuvių kultūrinė veikla yra sulėtėjusi ir surambėjusi ir vis dažniau pasikliauna iš Lietuvos atvykstančiais tikrais ar netikrais talentais, su malonumu tenka pripažinti, kad tikrai talentingų žmonių mes dar turime nemaža. Jų pastangomis ir užsispyrusiu veržlumu mūsų kultūriniam gyvenime pasitaiko ir labai giedrių dienų. Clevelando lietuviams tokia dvasinio pakilimo diena buvo 1994. IV. 17. jungtinio Toronto "Volungės" (41 choristas, vadovaujamas Dalia Skrinskaitės-Viskontienės) ir Clevelando Dievo Motinos parapijos (25 choristai, vadovė Rita Čyvaitė-Kliorienė) choro religinės muzikos koncertas pavadintas, pagal Bernardo Brazdžionio eilėraštį, "Iš Tavo rankos", įvykęs Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Choro akompanuotojas J. Govėdas.

Tai jau nebe pirmas šių dviejų chorų sklandaus bendradarbiavimo vaisius. Jų koncertai jau yra tapę gražia, laukiama ir tęstina tradicija, sutraukiančia daug muzikos mėgėjų – šiais metais jų atsilankė bene penki šimtai. Šio koncerto programa buvo pakartojimas religinio koncerto atlikto abiejų chorų 1993 m. Verbų sekmadienį, Prisikėlimo parapijos salėje, Toronte. Koncertą rengė JAV Lietuvių Bendruomenės Clevelando apylinkės Valdyba.

Koncerto programos leidinį puošė lietuviškas dailininko Vytauto Igno viršelės: Rūpintojėlis varpinių ir bažnytelių šešėlyje – motyvas dalinai pakartotas ir dailia me Danutės Belzinskienės scenos apipavidalinime.

Leidinio turinyje trumpa F. Schubert gyvenimo santrauka (Nijolės Kersnauskaitės) ir įdomūs abiejų chorų veiklos aprašymai su nuotraukomis ir koncerto programa. Čia tegalima padaryti tik vieną mažą priekaištą: kompozitorių gyvenimo datų trūkumą. Klausytojams tai būtų padėję lengviau susigaudyti giedamų kūrinių laikotarpiuose.

Koncerto solistai buvo: sopranas Anita Pakalniškytė-Puodžiūnienė, baritonas Jonas Vaškas, tenoras Jonas Muliolis ir smuikininkė Rūta Melkienė. Programoje aštuoniolika sekančių kompozitorių kūrinių: J. Berthier, A. Bruckner, J. Govėdas, J.S. Bach, E.A. Mozart, B. Molique, N. Paganini, F. Mendelsohn, J. Gaudas, G. Verdi, C. Saint-Saens, F. Schubert, G.F. Haendel ir P.C. Lutkin – trys šimtmečiai puikios bažnytinės muzikos. Trims prancūzų kompozitoriaus J. Berthier kūriniams varpelius pritaikė Rita Čyvaitė-Kliorienė.

Koncerto programą choras pradėjo įžengdamas į auditoriją su varpeliais palydima J. Berthier kompozicija "Surrexit Dominus vere" ir užbaigė to paties kompozitoriaus "Christus vincit", taip pat pritariant varpeliams. Choro sustatymas buvo gerai apgalvotas. Sutalpinant beveik pusę choro ant laiptelių prieš sceną, buvo, bent dalinai, išvengta didelio balso susigėrimo storose scenos draperijų klostėse. Scenoje choras darė gražų išpūdį: pirmoje dalyje moterys buvo pasipuošusios gintarais, o antroje pavasariškomis žibuoklių

puokštelėmis.

Du kūrinius dirigavo pats kompozitorius Jonas Govėdas: solinę "Iš Tavo rankos" (ž. B. Brazdžionio), atliktą Anitos Pakalniškytės ir chorinę "Už Lietuvą tėvynę motiną" (ž. A. Paulavičiaus). Pastaroji nuskambėjo išpūdingai giliu jausmu, lyg ji būtų chorui labiausiai prie širdies. Čia būtina pridurti, kad giesmę "Iš Tavo rankos", solo balsui ir tiems

Vokietijoje žinoma kaip "Jesu bleibst meine Freunde", o Amerikoje kaip "Jesu, Joy of Man's Desiring". Tai maldinga, plačiai plaukianti melodija, dėl savo grožio kartais vadinama "keliu į dangų". Čia ji buvo atlikta su Rūtos Melkienės smuiko palyda. Kita žinomesnė kompozicija, neretai girdima rečitaliuose (čia atlikta Anitos Pakalniškytės-Puodžiūnienės), buvo "Ave

"Ave Maria", kurioje gražiai pasireiškė ir baritonas: Vaškas. Šioje giesmėje abiejų solistų balsai buvo gerai įkaitę, pradinė koncerto įtampa atslūgus, giesmė plaukė nesuvaržytai, lygiai, tiksliai ir vaizdingai.

Balsiniu atžvilgiu geriausiai sekėsi naujai girdimam baritonui Jonui Vaškui. Savo pradiname solo "Schafe koennen sicher weiden" (J.S.Bach) jis sėkmin-

Toronto "Volungės" ir Clevelando Dievo Motinos parapijos chorų vadovės su solistais. Iš kairės: sol. J. Muliolis, Dievo Motinos par. choro vadovė Rita Čyvaitė-Kliorienė, komp. G. Govėdas, "Volungės" choro vadovė Dalia Skrinskaitė-Viskontienė, sol. J. Vaškas, sol. Anita Pakalniškytė-Puodžiūnienė. (Trūksta smuik. Rūtos Melkienės). V. Pliodžinsko nuotr.

patiems žodžiams taip pat yra sukūręs buvęs ilgametis Clevelando šv. Jurgio parapijos vargonininkas-kompozitorius Pranas Ambrazas (jau miręs). Rašančiajam teko ją daug kartų giedoti akompanuojant pačiam kompozitoriui, todėl buvo tikrai įdomu pasiklausyti tų pačių žodžių "vertimo" į naują muzikinę kalbą, jų įvilimo į skirtingų spalvų rūbą.

Programoje buvo keletas gan dažnai girdimų kūrinių: Haendelio "Aleliuja" choras iš jo oratorijos Mesijas; "Jėzau, tyras sielos džiaugsmas" (J.S. Bach) iš jo bažnytinės kantatos Herz und Mund und Tat und Leben (1716),

Maria" iš G. Verdi operos Otello ketvirtojo veiksmo. Tai Desdemonos priešmirtinė malda, keistai pasirinkta šiam bažnytinės muzikos koncertui, kuriam, rašančiojo nuomone, ji netiko. Šiai teatrinei maldai reikia permatomai tyro balso, kuris paskutinėje, aukštoje pianissimo gaidoje nejučiomis ištirptų lyg saulės genamas rūkas. Tokio išpūdžio solistei čia nepasisėkė sudaryti. Bendrai, šiame koncerte kartais atrodė jog švelnus Pakalniškytės balsas neišstengė pilnai pražysti, nebuvo visur pavaldus kompozitoriaus nurodymams. Dėkingiausia jos balsui šiame koncerte buvo Saint-Saens

gai susidorojo su aukštomis gaidomis. Jo balsas apvalus, minkšto skambesio, valdomas muzikaliai ir su pasitikėjimu.

Taip pat pirmą kartą girdima smuikininkė Rūta Melkienė paliko malonų išpūdį. Jos tonas švelnus, šiltas, lyriškas. Norėtusi ją išgirsti dramatiškesniame au dringesniame, lakesniame repertuare.

Abi koncerto dirigentės – Dalia Skrinskaitė-Viskontienė ir Rita Čyvaitė-Kliorienė – savo uždavinį atliko profesionaliai, su regimu džiaugsmu ir užtarnautu pasididžiavimu. Jų tvirti mostai neleido chorui (Nukelta į 7 psl.)

Toronto "Volungės" ir Dievo Motinos parapijos jungtinis choras po religinio koncerto Clevelando Dievo Motinos parapijos salėje.

V. Pliodžinsko nuotr.

JONO BASANAČIAUS TAUTOSAKOS BIBLIOTEKA

Dr. Jonas Balys

Lietuviai anksti pradėjo leisti kapitalinius savo tautosakos, dainų ir pasakų rinkinius. Kun. Antanas Juškevičius (1819-1880), padedamas savo brolio Jono (1815-1885), išleido Kazanėje trijų tomų rinkinį "Lietuviškos dainos", kuriame buvo paskelbti 1,569 dainų tekstai. Jam pasimirus, brolis Jonas paruošė ir pasirūpino, kad Petrapilio mokslo akademija išleistų kitą didelį rinkinį "Lietuviškos svodbinės dainos" (1883), į kurį sudėta 1,100 dainų. Reikėjo gauti net paties caro leidimą, kad galima būtų spausdinti tas dainas lotynišką raidėm, kas šiaip buvo draudžiama nuo 1864 iki 1904 m. Rusijos imperijoje. Dalį tų dainų melodijų, paruoštų spaudai Z.Noskowskio, išleido Varšuvos muzikų draugija 1900 m. Tačiau dar liko neatspausdinti 2,956 dainų tekstai ir žodyno rankraščiai (išėjo tik du tomai), kurie žuvo revoliucijos ir pilietinio karo maišatyje po Pirmojo pasaulinio karo.

Nepriklausomai Lietuvoj buvo pradėta leisti tik "Lietu-

LIETUVIŠKOS PASAKOS ĮVAIRIOS Pirmą knygą. Surinko Jonas Basanavičius. Vilnius: "Vaga", 1993. 430 psl. (Jono Basanavičiaus tautosakos biblioteka. I tomas).

Parengė Kostas Aleksynas. Įvadą parašė Leonardas Sauka. Paaškinimai Kosto Aleksyno, Leonardo Saukos.

vių liaudies sakmių" serija. Išėjo tik mano paruoštas pirmas tomas (Kaune, 1940 m. 448 psl.). Buvo jau paruošta medžiaga ir kitiems tomams, bet karo įvykiai ir okupacijos sutrukdė jų išleidimą ir rankraštis žuvo, išliko tik maža jo atranka, kurią pasiėmiau į užsienį ir išleidau Londone: "Lietuvių mitologiškos sakmės" (1956) ir "Istoriniai padavimai" (Chicago, 1949). Geriau sekasi su dainomis. Vilniuje 1980 m. pradėtas leisti didysis "Lietuvių liaudies dainynas", kurio išėjo keturi stori tomai ir paruoštas penktasis, kuris laukia savo eilės, nes dabar Lietuvoje kultūrine veikla mažai kas domisi ir tokiems reikalams trūksta pinigų, nes didiesiems ponams vis reikia pasivažinėti po užsienį.

Latvių šios rūšies veikalai turi daugiau tomų ir yra geriau paruošti. Reikia paminėti: "Latwju dainas", 8 t. (1894 - 1915), surinko su talkininkais ir stropiai suredagavo Krisjanis Barons (1835 - 1923); "Latwju tautas teikas un pasakas", 7 t. (1891 - 1903), paruošė Ansas Lerchis-Puškaitis (1859 - 1903). Naują ir geriau paruoštą pasakų seriją, "Latviešu tautas pasakas un teikas", 15 t. (1925 - 37) parengė Peteris Šmits (1869 - 1938). Dainų seriją perspausdino išeiviai Kopenhagoje.

Nieko naujo nesugalvojęs, Lietuvių kalbos ir literatūros institutas Vilniuje pasiryžo išleisti J.Basanavičiaus tautosakos veikalus 12-je tomų. J.Basanavičius daug pasidarbavo tautosakos srityje. Jis pats galėjo tautosaką rinkti tik studentu būdamas, nes baigęs medicinos mokslą daug metų dirbo Bulgarijoje, negavęs amnestijos grįžti į rusų valdomą Lietuvą. Kaip ir daugely kitų sričių ir tautosakiniai jo darbai yra labai vertingi.

Serija pradedama "Lietuviškos pasakos įvairios", pirmą knygą (Vilnius, 1993). Savo knygas J.Basanavičius, esant spaudos uždraudimui lotynų raidėmis Lietuvoje, leido Amerikoje ir Prūsijoje. Šios serijos yra keturi tomai, kuriuos išleido A.Olševskio laikraštis ir knygų leidykla Chicagoje (laikraštis "Lietuva", 1892 - 1920, kurį laiką buvo dienraštis). Tų pasakų išėjo keturios laidos Amerikoje ir Lietuvoje, be pakeitimų, iš spaustuvės matricų (pirmą laidą 1903 - 1905). Šiame naujame leidime yra pakeitimų: svetimžodžiai pakeisti lietuviškais, įdėtos skliausteliuose praleistos raidės, pridėti paaškinimai, yra retų žodžių žodynėlis. Tai moksliskai paruoštas leidinys.

Neaišku, kodėl serija pradėta nuo "Lietuviškos pasakos įvairios", kai J.Basanavičius jau anksčiau išleido dvi labai vertingas tautosakos knygas: "Lietuvizkos pasakos" (Shenandoah, I d. 1898,

II d. 1902). Tai jo paties ir artimų bendradarbių užrašyta medžiaga. Tautosakos rinkėju padarė ir savo jaunesnį brolį Vincą (1861 - 1910), kuris pasiliko gyventi šeimos ūkyje, Ožkabalių km., Bartininkų vls. Lietuvių mokslo draugijos rinkiniuose yra didelis Vinco B. rankraštis, turintis 290 pasakų, užrašytų 1905 m. (šifras LMD I 133). Jos nebepateko į kitus tomus, nes pasakų leidimas jau buvo užbaigtas. Galima buvo ir šiuo rinkiniu pradėti seriją. Tuo tarpu į šį pirmą tomą pakartotinai sudėti seniai žinomi pasakų tekstai, kuriuos užrašė ir paskelbė August Schleicher (nr. 1 - 35), Kristupas Jurksaitis (nr. 36 - 96, 99), August Leskien ir Friedrich Brugmann (nr. 100 - 141). Jų galima buvo ir visai nedėti, nes vokiškus vertimus gali lengvai rasti ir lietuviškai nesuprantą.

Didelių galvosūkių redaktoriams sudarys XII tomas: straipsniai, studijos. Vertingas yra J.B. straipsnis "Fragmenta mythologiae" (Mitteilungen LLG II, 1885), apie laumes, Perkūną, vėlnią ir kt. (išverstas vokiškai A.Kuršaičio, ten pat 1886). Tačiau vertingiausia J.B. studija daug kas laiko straipsnį "Apie vėles ir nekrokultą senovės lietuvių", 77 psl. įvadą knygai "Iš gyvenimo lietuviškų vėlių bei vėlnių" (Chicago 1903, 3 leid. Kaune 1928). Beveik visos šio leidinio sakmės, kaip J.B. pažymi, buvo užrašytos Viliaus Kalvaičio Maž. Lietuvoj. Tą su didele meile parašytą įvado studiją autorius dedikavo "Elytės vėlelei". Ji buvo jo žmona, Gabrielė Eleonora Mohl, Čekijos vokiečių, kurią J.B. vedė Vienoje 1884 m. Ji nebuvo stiprios sveikatos. Nuėjo į balių plona suknele, salė buvo šalta, persišaldė. Ir koks buvo J.B. susigrauzimas, kai jis, būdamas gydytojas, negalėjo išgelbėti savo mylimos žmonos. Tada nebuvo nei antibiotikų, nei sulfa vaistų. Jie kartu gyveno tik 5 metus. Ji buvo karšta katalikė, tai vyras pastatė ant jos kapo kryžių, aptvėrė geležine tvorele ir pats prie jos kapo nusifotografavo. Savo vokiškai rašytame dienorašty

ji labai pagarbiai atsiliepia apie savo vyrą, kaip nepaprastai gerą ir garbingą žmogų.

Kitos geros J.B. studijos yra: "Vilnius lietuvių dainose" (1925), "Lietuvių raudos" (1926), "Iš senovės lietuvių mitologijos" (1926) - visos atspausdintos Lietuvių mokslo draugijos metraštyje "Lietuvių tauta". Polemiką sukėlė J.B. studija "Lietuvių kryžiai archeologijos šviesoje", kaip įvadas A.Jaroševičiaus "Lietuvių kryžių" albumui (Vilniuje, 1912). Jis rado kryžių ornamentuose stabmeldystės liekanų. Karšties katalikams tai nepatiko.

Redaktoriams bus galvosūkis, ką daryti su J.B. studija "Levas lietuvių pasakose ir dainose" (Vilniuje, 1919). J.B. daug skaitė, keliavo po bibliotekas ir muziejus. Jis atkreipė dėmesį į kai kuriuos Balkanų kraštų vietovardžius, panašiai skambančius į lietuviškuosius. Padarė išvadą, kad senovėje lietuviai gyvenę Maž. Azijoje ir Balkanų pusiasaly, todėl esą išmirusių trakų ir frigų tautų ainiai. Tos dvi senos tautos priklausė indoeuropiečių kalbų grupei, todėl atsiranda panašių žodžių į lietuviškus. Graikijoje ir dabar pastebime pavardžių, kurios labai panašios į lietuviškas. Tai bendras indoeuropietiškas palikimas. Lietuvių pasakos mini levą, bet tai nereiškia, kad jie kadaise gyveno krašte, kur buvo liūtų arba levų. Tautosakininkai žino, kad pasakose vieno gyvulio vardas lengvai gali būti pakeistas kitu. Pasakos lengvai keliauja iš vieno krašto į kitą. Indijos kilmės pasakų rasime visoje Europoje. Liūtas nebuvo svetimas mūsų liaudžiai, jį žinojo iš Biblijos (Danielius liūtų narve), jo skulptūras matė miestuose ir didikų parkuose.

Knygos išleista 25,000 egz. Tik gaila, kad popierius prastas ir ilgai neišlaikys. Reikėtų bent 200 egz. atspausdinti gerame popieriuje, bibliotekoms ir mokslo įstaigoms, kur jas galėtų rasti ir po 100 - 200 metų, nes naujos laidos negalima tikėtis. Kas išleis geresnį pasakų rinkinį, kaip J.B. septyni tomai?

1994.IV.7.

GIESMĖ PAVASARĮ PASITINKANT

(Atkelta iš 6 psl.)

nukrypti į klystkelių. Choristuose jos sugebėjo įžiebt dalelę tos, kartais kankinančios, ugnies kuri dega kiekvieno tikro menininko sieloje ir be kurios neįmanoma jokia meninė pažanga. Padėka joms buvo ilga, garsi ir nuosirdi.

Dauguma koncerto giesmių labai maloniai glostė klausytojo ausį. Pavyzdžiui, velykinės nuotaikos "Jubilate, servite" (J. Berthier), vietomis "palestriniskai" skambanti J. Gaubo "Exaltabo te, Domine" (ją labai norėjusi išgirsti aidint bažnyčios skliautais), J. Go-vėdo "Už Lietuvą tėvynę motiną" ir t.t. Tačiau išpūdingiausiai šioje džinglingoje religinės muzikos šventėje atliktas kūrinys buvo F. Schubert Mišios G dur su solistais. Jos pareikalavo ypatingo susikaupimo bederinant slinkti, nuotaiką muzikines spalvas ir jausmus kurie keitėsi staigiai ir dažnai. Šiose mišiose žymi pasaulietiško romantizmo įtaka, jos perpin-

tos nepalyginamais Schuberto dainų aidais. Čia ir ugnis ir mistika ir ekstazė ir žmogaus - dulkės nusizėnimimas ir negėstanti viltis. Nors šioms mišioms Pakalniškytės sopranas atrodė mažokas, o graži "Agnus Dei" solo partija skambėjo lyg būtų jei per aukštą, keletas ilgų, ramiai vingiuojančių frazių, išgiedotų vienu atsikvėpimu, buvo Pakalniškytės ir baritono Vaško atliktos pažymėtinai dailiai. Tenoras Jonas Muliolis savo trumpu solo darniai pritapo prie soprano ir baritono.

Ką gi daugiau galima pasakyti apie koncerto programą atlikusį chorą? Jis buvo išsamiai susipažinęs su šventės repertuaru: kompozitorių reikalavimai buvo tvirtai įsisavinti ir muzikaliai išreikšti. Šešiasdešimt - šešių asmenų muzikinis ansamblis pasirodė esąs gerai susigiedojęs, balsiniai lankstus, atidžiai sekantis dirigentes. Tarsena gera: balsės atviros, priebalsiai aiškūs - net ir galūnėse.

Kaip dažnai choruose atsitinka, bosų buvo dvigubai daugiau nei tenorų. Nuo to kiek nukentėjo balsinė lygvara: mažiau jautriame Mozarto "Adoramus te, Christe", daugiau garsiajame "Aleliuja" chore iš Haendelio oratorijos Mesijas.

Choristų tarpe buvo matyti daug jaunų veidų. Tai džiuginantis, lemtingos svarbos ženklas pranašaujantis šviesesnį ateitį lietuvių išlikimui užjūryje. Pamažu, bet neišvengiamai, nesulaukiamai ir, pagaliau, teisingai lietuviška viekla Amerikoje pereina į jaunas ir tvirtas rankas kurios ne tik nenukirto savo lietuviškų šaknų, bet svetimose šalyse įgytas žinias stengiasi pritaikyti lietuvių išlaikymui. Tai rodo, kad jaunimas supranta savo tėvų ir protėvių sukauptų kultūrinių vertybių svarbą. Tik remdami ir nuolat skatindami tokias jaunimo pastangas susilauksime gražių vaisių.

1994.IV.29

JAV LB TARYBOS SESIJA

Dabar renkamos JAV LB Tarybos pirmoji sesija bus 1994 rugsėjo 17-18 dienomis, nes pagal JAV LB įstatus ir taisykles ji turi įvykti prieš spalio mėnesį. Dabartinės Tarybos prezidentumas šios sesijos datą jau anksčiau pranešė dabartiniam JAV LB Garbės teismui, Kontrolės komisijai ir Krašto valdybai, kad visi galėtų tinkamai tai sesijai

pasiruošti su savo ataskaitiniais veiklos pranešimais. Sesijos vietovės klausimas dar galutinai neišspręstas, nes prezidiumui buvo pasiūlyti trys skirtingi miestai. Daugiausia yra siūloma Chicaga kaip centrinė vietovė, kurios apylinkėse gyvena daugiausia Tarybos narių, o kitiems yra patogiau ir pigiau iš kitur suvažiuoti ar suskristi.

PRASMINGO GYVENIMO DEŠIMTMEČIAI

Jurgis Janušaitis

Gražiame, ramiame, prie Michigano ežero, Beverly Shores kampelyje, prieš keliolika metų išėjęs į užtarnautą poilsį, įsikūrė žurnalistas, visuomenininkas, įvairių organizacijų darbininkas Vytautas Kasniūnas su žmona Ievute.

Tačiau ir poilsio dienas leisdamas žurnalistas Vytautas Kasniūnas nenurims. Jis ilgas valandas dirba prie rašomosios, rašo mūsų spaudai, redaguoja laikraštį (SLA organą) Tėvyne.

Atrodo lyg tai ir nepajutome, kaip Vytautas Kasniūnas užverčia savo prasmingo gyvenimo knygos jau aštuoniasdešimtąjį lapą.

Vytautas Kasniūnas gimė 1914 metais, balandžio 10 d. Joniškio mieste. Ten pradėjo ir gyvenimo pirmuosius žingsnius – pradinį mokslą ir progimnaziją baigė Joniškyje. Šiauliuose Mokytojų seminariją. Studijavo Vytauto Didžiojo universitete lietuvių kalbą ir literatūrą. Įsigijęs profesiją, mokytojavo, eidamas mokyklos vedėjo pareigas,

prikl. Lietuvoje rašė Lietuvos Aido, Mūsų Vilniuje, Trimite, Karyje, Jaunoje Kartoje ir kituose leidiniuose. Redagavo Panevėžio Balsą. Po karo, gyvendamas Vokietijoje pradėjo bendradarbiauti Mūsų Kelyje, ir rašiniiais talkino Amerikoje išeinantiems laikraščiams Dirvai, Tėvynei.

Atvykęs į Ameriką Vytautas Kasniūnas uoliai pradėjo bendradarbiauti Dirvoje, Drauge, Laiškai Lietuviams, Tėvyneje – ją redaguodamas, ir kituose išėjusių laikraščiuose.

Šalia spaudos darbo, Vytautas Kasniūnas įsijungė į organizacinę veiklą. Dirbo LB Taryboje, Balfo ilgametis direktorius ir valdybos narys, Korp! Lithuania, ALT S-gos narys. Tris kadencijas buvo išrenkamas į Lietuvių Žurnalistų S-gos centro valdybą. Ėjo valdybos vicepirmininko, sekretoriaus pareigas.

Margučio ir Sophia Barcus radio programose daugelį metų buvo girdimas jo balsas, apie nuostabias ke-

kas už tai net nepadėkojo. Dėkingai vertina dr. A. Ramono, dr. Pauliaus ir vyr. skt. R. Račiūno talką šiame darbe.

Jo gyvenime pats svarbiausias rūpestis – šeima, jos išlaikymas, užtikrinimas sūnums šviesią ateitį, išmokslinti. Tą pasiekė. Dabar sukaktuvininkas džiaugiasi savo gerais sūnumis, marčiomis, vaikaičiais. Sūnūs pasekė tėvelio pėdomis – jie samoningi lietuviai, tautinės minties, organizacijų nariai.

Ir užbaigęs savo gyvenimo aštuoniasdešimtąjį lapą, mielas kolega Vytautas lieka guvus, aktyvus daugelio organizacijų narys, nepavargstantis plunksnos darbininkas.

Tad, mielas Kolega Vytautai, Tavo aštuoniasdešimtojo gimtadienio proga ir linkime sveikatos, sėkmės, su ta pačia meile tęsti pamėgtus spaudos ir organizacinės veiklos darbus.

Po šaltos žiemos Ievutė ir Vytautas Kasniūnas kovo pabaigoje ir balandžio pradžioje viešėjo Floridoje, Boca Raton, pas sūnų Vytautą, marčią Jultę ir vaikaičius. Jie pirmieji tėvelį ir senelį pasveikino gimtadienio proga, o juos sekė kiti iš Floridoje gyvenančių draugų sveikinimai.

Turėjome ir mes, daytoniškiai, progą mielą sukaktuvininką pasveikinti. Kasniūnai aplankė savo bičiulius ir susitiko net ilgus metus nesimatę mokslo draugai dr. Antanas Pacevičius, muz. Antanas Skridulis visi joniškiečiai, net tos pačios gimnazijos auklėtiniai. Šaunų priėmimą svečiams suruošė savo svetinguose namuose Joana ir Vytautas Grybauskai. Sukaktuvininko garbei pakėlėme šampano taures, nuaidėjo valio, linkėjimai.

Vaišių metu mokslo draugai joniškiečiai išsakė daug gražių praeities prisiminimų, nuoširdžiai visi pabendravo su viltimi, vėl susitikti.

Maloniai kviečiame visus į

MEZOSOPRANO ALDONOS STEMPUŽIENĖS

ir
PIANISTĖS NANCY BRITTAIN

PAVASARIO KONCERTĄ

Sekmadienį, gegužės 15 dieną, 4:00 val. popiet
Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje

Programoje: klasikų Schuberto, Beethoveno, Verdi ir lietuvių kompozitorių Jakubėno, Banaičio, Švedo, Bajoro kūriniai.

Biļietai po \$8 ir \$6 platinami sekmadieniais parapijos svetainėje arba šiokiadieniais klebonijos raštinėje, **tel: 531-4263**

Rengia Dievo Motinos parapija

Nuotraukoje: Mezzosopranas Aldona Stempužienė po koncerto Chicagoje. Jono Tamulaičio nuotr.

BALYS AUGINAS

**Poezijos knyga
METAFORŲ SMUIKAS**

Apie ją rašė:

DIRVA – Paskutinis knygos puslapis. Jį užverti ir klausai. Tytu. O tu girdi **METAFORŲ SMUIKO** melodiją. Ir žodžius: Klajūno spyglį iš paukščio ilgesio dainos išrauk!

(V. Kavaliūnas)

TEV. ŽIBURIAI – Augino poezijos tematikos apimtis nepaprastai plati. Knyga teikia dvasinę atgaivą ir estetinį pasigėrėjimą –

(A.M. Balašaitienė)

DIRVA – Vaizdingumas yra neatskiriama poeto B. Augino prigimtinė savybė, būdinga jam. Poetas buvo savo tėvynės žemės pranašas. Laikas parodė, kad Lietuva pabudo. Pranašystė buvo tikra. (K. Barėnas)

KNYGA GAUNAMA DIRVOJE

Kaina 12 dol. Siunčiant paštu – 14 dol.

Žurnalistas ir visuomenininkas Vytautas Kasniūnas, švenčiantis 80-tąjį savo gimtadienį.

Medinių–Sidriūnų mokykloje. Buvo energingas, mylintis jaunimą ir kaimo žmones. Pastatydino ten didelę mokyklą, įsteigė Vileišių muziejų. Keliavo Vokietijoje, Italijoje, Latvijoje, Estijoje, domėjosi tų kraštų gyvenimu, domėjosi žurnalistika.

Vėliau buvo pakviestas dirbti į Lietuvos Aido redakciją, kur ėjo reporterio pareigas. Daug gražių prisiminimų žurnalisto širdyje susitelkė bedirbant su tuometiniais Lietuvos Aido redaktorais – Vytautu Alanu, Aleksandru Merkeliu, dr. Broniu Dirmeikiu.

Spaudoje pradėjo reikštis jau 1930 metais. Po pirmųjų bandymų jis niekada plunksnos nebeпадėjo. Ne-

liones po Lietuvą. Tai reportažai "Gražioji Nemuno Šalis", kurių visuomenė su didele atyda klausėsi ir jų laukė. "Gražioji Nemuno Šalis" Vytauto buvo paruošta išleisti atskira knyga, bet apsėmus rūši, buvo sunaikintas rankraštis. Vargu ar beturėsime šiuos nuostabius pasakojimus apie mūsų brangią Tėvyne.

Dešimtmetį vedė Radio Forumo įdomias programas. Bet laiko savartoj ir jos nutilo.

Vytautas Kasniūnas dirbo lituanistinėje mokykloje, atidavė duoklę skautijai. Apie penkeris metus planavo, dirbo, rinko pinigus ir Rako skautų stovykloje pastatydino ambulatoriją, tik, kaip jis pats mena, jam nie-

ATOSTOGOS

Vladas Vijeikis

Vos saulelė ima žadinti gamtą. Taip poetai sako. Kai balzganai šviesūs lapeliai nedrąsiai ima rodytis medžių šakose, ūkininkas atgija. Meta visus savo žiemos darbus ir ima žvalgytis po savo lauką, ką jis šiais metais padarys. Kokius augalus sodins. Gal naujus. Pamėgins. O gal pasilikti prie senųjų. Pradžius dirva, reikės arti ir akėti. Reikia padargus sutvarkyti, kad gerai veiktų dirvoje ir nesulūžtų. Dar reikia žmoną įtikinti, jeigu ji kitokios nuomonės. Tai vis kaimo gyventojų rūpesčiai. Ir tai dar ne visi, iškišantieji galvas pavasarį.

Miestelėnas Amerikoje taip pat pastebi pavasarį. Reikia žolę prieš namelius piauti. Ar atlaikys pernai metais kosėjusi mašina. O ta žolė auga ne dienomis, bet valandomis. Miestelėnas turi ir savo ūkį. Trejetoje puodelių augina gėles. Reikia jas prižiūrėti ir, miestiskų agronomų patarimais, maitinti tam tikros firmos augalų maistu. Taip televizija pataria. Miestelėnas kartais ima ir perdaug to gero maisto pateikia. Gėlėlė ne žmona. Nuo perdaug maisto numiršta, bet ne pastorėja. Bet čia menkučiai, paminėti neverti, rūpesteliai palyginus su atostogomis.

Atostogos žmogaus gyvenime užima nepaprastai svarbią vietą. Apie jas galvojama ir planuojama visus metus. Laimingas tas, kuris visai neturi atostogų. Jis laisvas nuo galimo nervų sutrikimo. Priartėjus paskutinei savaitei, paaiškėja, kad žmona neturi tinkamo vasarinio garderobo. Taip pat reikia naujo maudymosi kostiumo, nes į pernykštį nesugeba išsipausti. Susitraukė. Kai kas išsiplėtė. Vaikai, jeigu apie šešiolikos, nekelia problemos šioje srityje. Kuo daugiau kelinės nutrintos, tuo geriau. Ačiū Praamžiui.

Dabar kiti rūpesčiai. Kas saugos namą ir tuos visus turtus, kuriuos vaikai kada nors išmes į šiukšlių dėžę? Reikia kreiptis į kaimyną, kad jis užmestų akį. Jeigu jis pats nėra linkęs į apiplėšimus. Tai čia nekilnojama turto dalis. Bet yra dar kilnojama ir kuris pats juda. Šuo ir katė, o gal dar paukštelis narvelyje, kuris turėjo giedoti, bet niekad to nedarė. Ką su jais daryti? Moteliai neprima šunų, nors jie geriausi žmogaus draugai. Tad tenka kreiptis į gyvulių mylėtojus, kad jie paglobotų. Bet jų tiek mažai.

Tad, pagaliau ateina lemtinga diena. Sukrauni kelis sunkius žmonos apyvokos reikmenų čemodanus, įtupdai vaikus, imeti savo reikmenų maišelį ir pasileidi į nuotykingą atostogų kelionę. Automobilis zvimbia kaip bitutė. Benzino rodyklė aukštai. Žmona nurodinėja kelią. Vaikai ginčijasi ir atrodo rengiasi agresijai vienas prieš kitą. Teks vaidinti United Nation rolę. Ir staiga nebetoli kitos valstijos sienos į makaulę išsiskverbianti mintis ir ima graužti, kaip vinis bato padė. Ar palikai savo namus tvarkingai? Svarbiausia, ar uždarei dujas, elektrą, vandenį, ar užrakinai duris su devyniais raktais? Su tokia vinim galvoje netoli pavažiuos. Tad suki savo bitutės balsu žvimbiančią mašiną atgal. Visa automobilio igula protestuoja, bet čia parodai savo autoritetą. Grįžti atgal ir imi tikrinti. Dujos tvarkoje, elektra nedega kur jai nereikia, mikrobangė išjungta, vanduo niekur nelaša. Stogas buvo jau anksčiau patikrintas, kad per lubas vanduo nevarvėtų. Televizijos aparatas pakištas po lova, kad plėšikai nepastebėtų. Tad vėl sėdi į savo bitelės balsu duzgiančią mašiną, nuduodi nepastebėjęs šeimynos priekaištų žvilgsnių ir pasileidi keliu, kuriuo

SEKMINGOS JAUNUČIŲ KREPŠINIO ŽAIDYNĖS

1994 m. Š. Amerikos Lietuvių jaunųjų krepšinio Pirmenybės įvyko š.m. balandžio 23-24 d.d., Clevelande. Žaidynes vykdė Clevelando LSK Žaibas, vadovaujant pirmininkui Vidui Tatarūnui. Varžybos praėjo sklandžiai ir sėkmingai.

Dalyvavo 7 klubai su 23 komandom, 4-se klasėse: jaunųjų B (1978-79 m. gimimo), jaunųjų C (1980-81 m. gim.), jaunųjų D (1982-83 m. gim.) ir jaunųjų E (1984 m. gimimo ir jaunesnių).

Jaunųjų B klasėje dalyvavo 5 komandos: Toronto

ir II, Toronto Vytis, Hamiltono Kovas, Londono Tauras, Chicagos ASK Lithuania ir Žaibas. Čia **L. Tauras** patiekė staigmeną, laimėdamas pirmą vietą finale nugalėdamas favoritą **Žaibą** 61:52. Dėl 3-čios vietos, **H. Kovas** įveikė **Aušrą I** 24:18. Laimėtojams dovanas skyrė Ohio Sealants Co.

Toronto "Vytis" D klasės II vietos laimėtojas.

V. Bacevičiaus nuotr.

tave likimas nuneš į atostogų rojų. Dabar jau jokia vinis neduria nei padų nei galvos.

Lietuvos ministeriai atrodo neturi tų rūpesčių. Kuo daugiau bėdų Lietuvoje, tuo daugiau jie važinėja po užsienius. Ypatingai mėgsta Ameriką, kur pasakoja apie Lietuvos padėtį, kurios patys gerai nepažįsta. Paliko viską netvarkoje ir net negalvoja sugrįžti patikrinti. Štai jums generacijų praraja.

Aušra, Hamiltono Kovas, Detroito Kovas, Chicagos ASK Lituanica ir Clevelando Žaibas. Visos komandos neblogo lygio. Čempionais išėjo H. Kovas, įtemptoje ir permainingoje kovoje įveikęs D. Kovą 63:57. Rungtynės dėl 3-čios vietos laimėjo ASK Lituanica prieš Žaibą 62:57. Dovanas laimėtojams skyrė Lietuvių Kredito Unija Taupa.

Jaunųjų C klasėje žaidė 7 komandos: Toronto Aušra I

Jaunųjų D klasėje į varžbas stojo 6 komandos: H. Kovas, Aušra I ir II, Vytis, ASK Lituanica ir Žaibas. **H. Kovas** laimėjo čempionatą nesulaukęs didesnio pasipriešinimo, finale supildamas Vytį 56:29. 3-čios vietos rungtynes laimėjo **Žaibas** prieš ASK **Lituanicą** 42:38. Dovanų sponsorus buvo Vaclovas Valys.

(Nukelta į 10 psl.)

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

2129 KNAPP STREET, BROOKLYN NY 11229

FAX 718-769-3302 Telex 216 282

VASAROS KAINOS Į LIETUVĄ

Birželio 15 – rugsėjo 15

Iš New Yorko ar Chicagos į Vilnių ir atgal
Iš Vilniaus į Chicago ar New Yorką ir atgal

\$ 730.00 plus mokesčiai

Kai kurioms dienoms bilietai jau išparduoti. Kainos žemesnės prieš birž. 15 ir po rugs. 15.

Grupinės kelionės į **DAINŲ IR ŠOKIŲ ŠVENTĘ**:

Birželio 29 – liepos 13 iš Newark N.J.

Birželio 30 – liepos 13 iš JFK (New York)

Kaina \$1,893.00

Į kainą įeina: lėktuvo bilietai, viešbučiai (Vilniuje, Kaune, Palangoje); visi pervežimai; maitinimas 3 kartus kasdien; bilietai į Dainų ir šokių šventę; pilna ekskursijų (sightseeing) programa; visi įėjimo mokesčiai; gidai lietuvių ir anglų kalba; bagažų nešiojimas; patarnavimo ir kiti mokesčiai.

VYTIS TRAVEL

2129 Knapp St.
Brooklyn NY 11229
Tel. 718-769-3300
1-800-77-VYTIS

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

SUPIRKINĖJO GINKLUS

Aną savaitę Summit apskrityje buvo pradėtas žmonių nereikalingų šaunamųjų ginklų supirkimas. Tos kampanijos tikslas buvo supirkti kuo daugiau šaunamųjų ginklų, nes dažnai tie ginklai patenka į vaikų rankas arba neatsargiai naudojami. Akciją pradėjo vietos Katalikų Komisija, kuriai pirmininkauja Tom Allio. Mokėjimui buvo surinkta \$50,000.00 aukų, taip pat ir miestai paskyrė – Akron \$10,000.00, Fairlawn \$2,500.00 ir Cuyahoga Falls \$2,500.00. Už kiekvieną gražintą pistoletą buvo mokama \$50.00, o už šautuvą \$25.00. Be pinigų ginklus atnešusiems buvo siūlomi maisto kuponai arba kuponai prekėms. Daugumas ėmė tik pinigus. Tikėtasi surinkti 1000 ginklų, bet užbaigta su 1365. Norėta tą

ginklų supirkimą tęsti visą savaitę, tačiau po poros dienų buvo išdalinti visi pinigai ir akcija tapo užbaigta. Akrono policijos šefas Larry Givens vadovavo šiai akcijai. Anot jo ir kiti apskrities policijos įstaigų vadovai entuziastingai rėmė šią akciją. Ger.J.

ABITURIENTŲ DĖMESIUI

Gimnazijų abiturientų balius ruošiamas Liet. Mot. Klubų Fed. įvyks birželio 4 d. Pasaulio Lietuvių Centre, Chicagoje. Kviečiame kaimynus abiturientus iš Detroito, Clevelando, Kanados ir kitur dalyvauti bendrame pagerbime. Dėl atvykimo ir bendros informacijos prašom kreiptis į Austę Vyganienę, 708-446-5392.

SEKMINGOS JAUNUČIŲ KREPŠINIO ŽAIDYNĖS

(Atkelta iš 9 psl.)

Jaunių D – jauniausių "pipirų" klasėje entuziastingai rungėsi 5 komandos: Vytis, H. Kovas, D. Kovas, bei Žaibas I ir II. Čia **H. Kovas** laimėjo trečią čempionatą, finale viršydamas **Žaibą** 22:15. Rungtynes dėl 3-čios vietos laimėjo **D. Kovas** prieš Vytį 25:20. Dovanas laimėtojams paskyrė Vid. Vakarų Sporto Apygarda.

Pagrindinė žaidynių vieta buvo Dievo Motinos parapija, kur buvo žaidžiama abi dienas. Čia šeštadienio vakare vyko sportininkų su-

sipažinimo vakaronė, o sekmadienį žaidynių parėmimo pietūs ir visi 4 finalai. Prie žaidynių orumo prisidėjo trumpas oficialus žaidynių aktas, prarastas finalų metu: įnešus Amerikos, Kanados ir Lietuvos vėliavas, visus 3 himnus sugiedojo jauni sportininkai – Kristina Kliorytė, Laura Rukšėnaitė ir Simas Laniauskas, kuriuos paruošė ir jiems akomponavo muz. Rita Kliorienė, invokaciją sukalbėjo Dievo Motinos parapijos klebonas kun. Gediminas Kijauskas, žaidynių dalyvius sveikino Clevelando LB-nės pirm.

Romas Apanavičius ir LSK Žaibo pirm. Vidas Tatarūnas, žaidynių dalyvių priešaiką paskaitė žaibietis Gintautas Civinskas.

Žaidynių proga buvo išleistas skoningas ir turiningas leidinėlis – programa, kurią redagavo LSK Žaibo vicepirm. Arūnas Apanavičius.

LSK Žaibo ir visų sportininkų nuoširdi padėka priklauso žaidynių rėmėjams, gausiems talkininkams ir atsilankiusiems žiūrovams, o ypatingai Dievo Motinos parapijai ir jos klebonui kun. G. Kijauskui už leidimą naudotis parapijos patalpomis. amb

"CENTRO KUBAS"

Tikrų lietuvių nekilnojamojo turto biuras iš Vilniaus siūlo:

- 1) įsigyti butus (apartamentus);
- 2) pastatyti namą ar butą Vilniuje;
- 3) nupirkti Nacionalinėje Vertybinių popierių biržoje Lietuvos komercinių bankų akcijas, teikiančias iki 70% metinių dividendų.

Sutvarkysime visus juridinius pirkimo-pardavimo dokumentus.

Asmeniškai atsakysime į visus klausimus, atsiųsime grafines ar foto medžiagą.

"Centro kubas" Pylimo gatvė Nr. 12 2001 Vilnius
Lithuania tel. (370-2) 22-70-90, 22-78-41, fax 61-46-24

TRANSPAK

MAISTO SIUNTINIAI

Talpinduvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO

Pinigai pervedami doleriais

Maisto siuntiniai, nuo \$39 – iki \$98.

RŪTA DEGUTIENĖ 216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Dirbame nuo 1987

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629 Chicagos tel. 312 436-7772
Populiariausias dienraštis Lietuvoje – "Lietuvos Rytas", metams \$149 oru.

NEW YORK Į RYGĄ

\$
279
nuo

Kelionė į vieną pusę, perkant
bilietą į abi puses

Taupios Kelionės į Pabaltijį

TAUPYKITE LAIKĄ... tiesioginė kelionė iš New Yorko Kennedy aerodromo iki Rygos (Latvija). American Trans Air yra greičiausias kelias į Pabaltijį!

TAUPYKITE PINIGUS... palyginkit ir sutaupysit keliaudami su American Trans Air. Jums geriausias aptarnavimas ir prieinamiausia kaina!

KAINA Į VIENĄ PUSĘ IŠ ŠIŲ MIESTŲ:
(Persėdimas VIA New Yorko J.F.K.)

Atlanta nuo	\$411	Detroit nuo	\$344	Philadelphia nuo	\$324
Boston nuo	\$279	Los Angeles nuo	\$397	Pittsburg nuo	\$329
Cleveland nuo	\$370	Miami nuo	\$419	Seattle nuo	\$399
Chicago nuo	\$434	Minneapolis nuo	\$329	San Francisco nuo	\$397

Ar Jūs skrendat biznio reikalais, ar pasimatyti su giminėmis. Jūs norit ten nukeliauti kuo greičiau. Nereikia persėsti į kitą lėktuvą, nereikia be reikalo išleisti dar daugiau pinigų. ATA's tiesioginis skrydis iš New Yorko į Pabaltijį yra patogus, ekonomiškas, ir labai paprastas. Juk Jūs visada to ir norėjote.

Dėl pigiausios kelionės į Pabaltijį skambinkit Jūsų kelionių agentui arba ATA:

800-382-5892

ATA
American Trans Air

Sios kainos yra nesezoninės keliavimo kainos. Kai prasidės keliavimo sezonas, "Off-peak" jos bus žymiai brangesnės. Bilietus reikia užsisakyti bent 21 diena prieš skrydį. Valdymo mokesčiai \$32.95 bus pridėti prie kelionės bilieto kai už juos mokėsite. Sios ATA's skrydžiai New York-Ryga sušlygos galioja nuo 5/27/94 iki 10/31/94.

CLEVELANDE ir apylinkėse

ATVIRKŠTINĖ LOTERIJA

Lietuvių Meškeriojų Klubas šeštadienį, š.m. gegužės 21 d., pradėsiant 7:00 val. vakaro Clevelando Lietuvių Namuose (877 E. 185 St.) rengia Atvirkštinės Loterijos pobūvį. Bilietai – \$25.00 asmeniui, įskaitant vakarienę, šokių ir atvirą barą. Didysis loterijos laimėjimas yra \$1,000.00. Informacijai ir bilietams gauti skambinkite John Milikui, Jr., tel. 486-0254. Dalis pelno yra skiriama Šv. Jurgio parapijai paremti.

SPECIALI PROGRAMA

Cuyahoga Apskritis Advokatų asociacija ir Katalikų Kapinių Asociacija rengia informacinę programą našlėms ir našliams, pavadinimą: "Coping Tools For The Surviving Spouse". Programa bus pravesta antradienį, š.m. gegužės 24 d.

nuo 6:45 iki 9:15 val. vakaro – Jesuit Retreat House, 5629 State Rd., Cleveland. Bus diskutuojami testamentai, socialinis draudimas, pajamų mokesčiai ir našlių teisės. To vakaro programa yra nemokama, tačiau reikia iš anksto registruotis. Informacijai ir registracijai skambinkite Šv. Jurgio klebonijon 431-5794. Ger.J.

ETNINIS TINKLINIO TURNYRAS CLEVELANDE

Š.m. gegužės 14 d. šeštadienį, Clevelando LSK Žaibas rengia II-ą kvestinį etninį tinklinio turnyrą, kuris įvyks Richmond Heights High School, 447 Richmond Rd., Richmond Heights, OH. Pradžią: 9:00 val. ryto. Dalyvaus visa eilė gerų komandų iš Clevelando apylinkių ir tolimesnių miestų. Tinklinio mėgėjai kviečiami atsilankyti.

atlanta IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629
Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND
SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK,
DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE,
PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje. Skubiems siuntiniams: AIR CARGO Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietimus. Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: (216) 481-0011
639 East 185th Street • Cleveland, OH

Greitai

Saugiai

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

PARENGIMAI

1994 M.

• GEGUŽĖS 14 d. šeštadienį, ETNINIS TINKLINIO TURNYRAS CLEVELANDE. Rengio LSK Žaibas

• GEGUŽĖS 15 d. Aldonos Stempuzienės koncertas.

• GEGUŽĖS 30 d. Memorial day – apeigos – mišios – pusryčiai rengia Katalikų karo veteranų postas 613 Šv. Jurgio Parapijoje 8:30 ryto.

• BIRŽELIO 12 d. – Tragiškojo Birželio minėjimas. Rengia Pabaltijiečių komitetas.

• LIEPOS 9 d. 6:00 v.v. Lietuvių Kultūrinio Darželių D-jos Vasaros vakaronė Gwinn Estate, Bratenahl, OH

• LIEPOS 10 d. Clevelando Pensininkų Klubu gegužinė. (Sekmadienį)

• LIEPOS 17 d. Šv. Jurgio parapijos gegužinė pradž. 11:30 ryto Šv. Jurgio sodyboje.

• LIEPOS 31 d. sekmadienį 12-tą valandą popiet, Lietuvos Šaulių Sąjungos Išeivijoje Žalgirio šaulių kuopos valdyba rengia gegužinę prie ežero Beachland parke 17815 Canterbury Road Clev.

• RUGPJŪČIO 7 d. L.K.V. Ramovės Gegužinė

• RUGPJŪČIO 14 d. DIRVOS IR VILTIES draugijos gegužinė įvyks pas V. Apanių.

• RUGSĖJO 18 d. Virginijos Bruožytės-Muliolienės koncertas. Rengia skautininkų draugovė ir Dievo Motinos parapija.

• SPALIO 1 d. Pabaltijiečių vakaras. Rengia Clev. Pabaltijiečių komitetas (Lietuviai, latviai ir estai.)

• SPALIO 8 d. Los Angeles vyrų kvarteto koncertas Rengia vyr. skaučių Židinys.

• LAPKRIČIO 13 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.

• LAPKRIČIO 19 d. L.K. Ramovės Lietuvos Kariuomenės Atkūrimo Minėjimas

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje pradž. 9:30 v.v.

Waterview Properties
of the Palm Beaches, Inc.

MLS

Ray Staškūnas

LICENSED REAL ESTATE BROKER

11501 Ellison Wilson Road 407-622-5900
North Palm Beach, FL 33408 407-626-6562 res.
SE Corner of PGA Bridge 407-622-5966 fax

FOR YOUR FLORIDA REAL ESTATE NEEDS!!!

CALL 1(800) 369-7355

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street • Cleveland, OH 44119
481-6677

DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *
* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOJE

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos suvažiavimas įvyks š.m. gegužės 14 d. šeštadienį, New Yorke Lietuvių Kultūros Židinio Patalpose: 361 Highland Blvd. Brooklyn, NY. Suvažiavimas prasidės mišiomis Tėvų Pranciškonų koplyčioje 9 val. ryto, sekant posėdžiu 10 val. ryto.

Baigiantis dabartinės valdybos kadencijai, tikimasi išrinkti naują LMKF valdybą ir aptarti tolimesnės veiklos eigą. Suvažiavime kviečiamos ir laukiamos LMKF Klubų pirmininkės, atstovės ir narės.

LMKF pirm. Aldona Noakaitė-Pintsch dalyvaus General Federation of Women's Clubs tarptautiniame suvažiavime, kuris įvyks š.m. birželio 18-23 d. At-

lanta, Georgia. Aldona Pintsch yra pakviesta pačios GFWC prezidentės pagedavimu, dalyvauti diskusiniame simpoziume. Ji prašyta kalbėti apie moterų gyvenimą ir siekius naujai atsikuriančiose dabartinėse nepriklausomose valstybėse.

GFWC tarptautiniai suvažiavimai būna vieną kartą metuose, kur suvažiuoja moterų delegatės iš visų Amerikos valstijų, ir, be to, iš įvairių svetimų kraštų. Lietuvės stengiasi dalyvauti kasmet. Prieš Lietuvos Nepriklausomybės atgavimą buvo stengtasi kuo daugiau propagandos perduoti apie Lietuvos nelegalią okupaciją ir įrodyti moterų organizacijoms, kad lietuvės kartu su kitais užimtais kraštais kovoja atgauti laisvę. Šiuo

metu yra svarbu užmegzti ir palaikyti kultūrinius ryšius su tarptautinėmis moterų organizacijomis. Tuo pačiu tenka supažindinti daugelį Amerikos moterų su lietuviškomis tradicijomis ir kultūra, su kuria lietuvės daug prisideda Amerikos gyvenime.

A. SMETONOS JUBILIEJŲ MINĖJIMAS

Prezidento Antano Smetonos 120 metų gimimo ir 50 metų mirties sukakčių minėjimas, ruošiamas sekmadienį, gegužės 29 d.

10:30 val. ryto Šv. Mišios Mergelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje, Marquette Parke. Pamaldų metu giedos parapijos choras, vadovaujamas muz. Antano Lino ir solistė Audronė Gaižiūnienė. Prie vargonų muz. Ričardas Sokas.

2 val. p.p. akademija Balzeko muziejaus Gintaro salėje. Velionio kelią apibudins inž. Jonas Jurkūnas. Dainuos solistė Audronė Gaižiūnienė, palydima muz. Ričardo Soko. Skambins, senai Chicagoje girdėtas, pianistas Antanas Smetona. Programos pranešėja – Daina Vaitkevičiūtė Meilienė.

Chicagos ir plačių aplinkinių lietuvių, širdingai kviečiami šioje prisiminimo šventėje dalyvauti.

Po programos, pabendrausime prie kavos ir saldumynų.

*Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
Chicagos skyriaus valdyba*

IEŠKAU MARIJOS ČYŽIAUS (KLIMAŠAUSKAITĖS) DUKTĖS ONUTĖS IR JOS VAIKŲ

Seserys: Marija Čyžius ir Veronika Aliukonis (Klimašauskaitės) gyveno Bostone, jų brolis Kazimieras Klimašauskas – Lietuvoje.

Veronika Aliukonis buvo ištėkėjusi už Mike Aliukonio, gyveno South Boston, Dorchester St. 153. Mirė apie 1968-69 m. vaikų neturėjo.

Marija Čyžius (jos vyras buvo užmuštas) turėjo dukterį Onutę.

Onutė yra gyvenančios Lietuvoje Klimašauskaitės Vandos (Likienės) puseserė. Onutė ištėkėjo ir turėjo tris vaikus sūnų ir dvi dukteris, lygtai dvynukes, vienos vardas Filė.

Ką nors žinančius apie šią šeimą, prašau pranešti:
**LIKIENĖ VANDA
VIRŠULIŠKIŲ 91-5, 2056
VILNIUS, LITHUANIA
ARBA: LIKAITE DAIVA
42 THOMAS PARK
S. BOSTON, MA 02127
TEL. (617) 464-1450**

IEŠKAU ZIGMO STARKAUS

Jis, sūnus Antano Starkaus, gimęs apie 1921-22 m. Bostone, buvo atvykęs į Lietuvą ir ieškojo Adelės Starkutės (Likienės) sūnaus Liko Gendriko. Buvo nuvykęs į Kupiškį, nes jo tėvas, Antanas Starkus, Antano, išvyko iš Puponių km. Kupiškio valsčiaus. Gendriko Liko tuo metu nebuvo Lietuvoje, nes jis skaitė paskaitas Managvos universitete. Dabar jis Lietuvoje ir mielai atsakytų į Zigmo Starkaus laišką.

Ką nors žinančius apie Starkų šeimą, pranešti:
**LIKAS GENDRIKAS
VIRŠULIŠKIŲ 91-5, 2056
VILNIUS, LITHUANIA
ARBA: LIKAITE DAIVA
42 THOMAS PARK,
S. BOSTON, MA 02127
TEL (617) 464-1450**

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

CHESTER BOGUSHAS

Chester Bogushas, gyvenęs 60 Bronson Dr., Waterbury, CT., staiga mirė praėjusią šeštadienį, balandžio 30 d., 1994 m. Paliko žmoną Elzę (Wiencke) Bogushas.

Chester Bogushas gimė Lietuvoje 1915 m. balandžio 20 d. Jis baigė Prekybos institute sąskaitybą. Rusams grįžtant į Lietuvą 1944 m. jis pasitraukė į Vokietiją ir gyveno ten iki 1950 metų, tai yra iki išvažiavimo į USA. Lietuvoje dirbo valstybės inspektorium. Vokietijoje po karo dirbo UNRA administracijos reikalų vedėju. Nuo 1960 m. jis dirbo buhalteriu.

Paskutiniu laiku dirbo savo firmoj "Bogushas & Panella", Waterbury, CT.

Be žmonos, Bogushas dar paliko du brolius Lietuvoje ir keletą pusbrolių bei pusserių, bei jų vaikų.

Pamaldos už jo vėlę bus sekmadienį gegužės 15-tą dieną Waterbury, CT. Bogushas buvo palaidotas Middlebury, CT.

Vietoj gėlių, aukos gali būti įteiktos Kiwanis Pediatric Trauma Institute, P.O. Box 229, Essex Station, Boston, Mass. 02112-0229, arba Zion Lutheran Church Memorial Fund, 1555 Hamilton Ave, Waterbury, CT. 06706.

A. † A.

DR. ANTANUI MILAKNIUI

mirus, gilią, nuoširdžią užuojautą žmonai HALINAI, dukrai VITAI, giminiams ir draugams

Valė Šukienė

A. † A.

DR. ANTANUI MILAKNIUI

mirus, reiškiamą nuoširdžią užuojautą jo žmonai HALINAI, dukrai VITAI, MARKEVIČIENEI su šeima

*Juozas Maurukas
Dalia ir Jaunis Gilvydžiai
Dana ir Romas Sakalai*

SPECIALI KAINA Į VILNIŲ

Nuo

GEGUŽĖS 01-15 d. CHICAGA, DETROITAS IR CLEVELANDAS į abi puses

\$800.00 plus mokesčiai

NEW YORK į abi puses **\$625.00** plus mokesčiai

Bilietai galioja iki 6 mėn. išskrendant nuo gegužės 1 – 15 d.

Dėl informacijos kreiptis į: **BALTIC TOURS**

77 Oak St., Suite 4
Newton, MA 02164
Tel: 617-965-8080
Fax: 617-332-7781